

Çinara azadî û Kurdbûnê Mele Evdirehman wefat kir

Hefteya li pey me ma, roja ku me Welat ji çapxanê girt, me xeberek ne xweş bihîst.

Xeber li ser wefata mirovê mezin, ap û kalikê hêja Mele Evdirehmanê Xerzî bû.

Mirin hene milyonan bi xwe dihesînin û xelkê wlatekî xemgîn dîkin.

Râpel 15

Hikûmet dizane ku rêveberiya taybetî ne çare ye lê dixwaze dom bike

Bi zordestiyê kes nayê rê

Di hîva Adarê de ji bo dirêj-awarte (Olağanüstü hal) par-kirina rêveberiya taybetî ya lamento wê berhev bibe.

Demeke dirêj e ku raya giştî (kamuoyu) û çapemenî (ba-

sin) li ser rêveberiya taybetî ya awarte radiwestin; dîtin û ramana xwe dibêjin. Ev 12 sal in ku ev rêveberî (yönetim) li welêt tê bikaranîn. Anku li Tirkîyê rêveberiyek û li Welêt jî rêveberiyek din heye. Rêveberiya Taybetî ya Awerte li Welêt mafen mirovahî bi timî (temamî) ji holê radike; li ser gelê Kurd tadayî û kotekiyeke bê sînor didomîne (dewam dike). Lî dîsa jî nikare pêsiya pêşveçûna gelê Kurd bigire.

Berî hilbijartînê (seçimî) û di dema hilbijartînê de SHP û DYP digotin gava em bibi-

ne hikûmet, wê em Rêveberiya Taybetî ya Awarte ji holê rakin; em ê tadayî û neheqîya ku li ser gelê vê herêmê heye, rakin. Belê SHP û DYP bûn hikûmet lê sozên ku berê dabûn zû ji bîr kirin.

Niha jî dibêjin ku nikarin vê rêveberiyê ji holê rakin. Ji lewre (çunkî) Encû-mena Neteweyî ya Ewlekî, nahêle û destûr nade vê yekê. Ev xaleke giring e. Ji lewre tiştekî diyar dike. Ew jî ev e. İqtidar di destê hikûmetê de nîne, iqtidar di destê Encû-

Râpel 15

Sekreterê Giştî yê PKK ê Abdullah Öcalan:

‘Armanca bombebaranan psîkolojîke’

Çend roj berê berpirsiyare rojnameya Yeni Ülkeyê Hüseyin Aykol bi Serokê PKK ê Abdullah Öcalan re hevpeyînek çêkir. Abdullah Öcalan, di vê hevpeyîna xwe de dibêje: “Bombebaranen dewleta Tirk û êrişbirina arteşa

Tirk a li ser başurê Kurdistanê ji bo armanceke psîkolojîk tê kirin. Armanç, çavtir-sandina gel e. Ji lewre gerilayê me ji van êrişan zîrar nabînin. Vê rastiyê dewlet jî baş dizane.”

Râpel 15

Bombebaran dom dike

Di 7 ê Adarê de balafirê cengê, yên dewleta Tirk, dîsa êriş birine ser Kurdistanâ Başur. Eve cara 8 an e ku dewleta Tirk, li Kurdistanâ başur li ser gelê me bomban direşîne. 20 balafirê Tirk bi hevre û bi çend caran çiya, gund û deşten me yên Başûrê Kurdistanê bomberdiman kirin. Di vê bombebaranê de, li gor nûçeyen ku ji vê herêmê gihiştine destê me, zêdetirê 10

gundiyan Kurd hatin kuştin. Dewleta Tirk dibêje ku em êriş dibine ser artêşgehîn Râpel 15

ROJEVA WELÊT

Darê kotekê şikest

Dewlet ci ye, hûn dewleta Tirkîyê çawa dibîn? Tu van pirsan ji kijan mirovê Kurd bike wê bersiva wî yek be: “Dewlet zilm e, deshelatdariya çekan e zordestiya leşkerî ye”.

Râpel 15

Kêr li hestî sekinîye, agir gihaye qebzûnê û gerek jibîr nebe ku sinorekî sebrê heye!

Rewşa zîndanan xerabtir bû

Ji dema hikûmeta koalisyonê hatiye serî û vir de li zîndana jiyan astengtir û xerabtir bûye Râpel 3

Hînbûna xwendina kurdî pênc deqiye digire

Amed Tigrîs Râpel 2

Berxwedana Sandinîstan nasekine Ragip Zarakolu Râpel 3

Xwendin Musa Anter Râpel 9

Agir bi demokrasîye tê vemirandin Feridun Yazar Râpel 16

Hizb-î qontra bela xwe dît

Êrişen militanên PKK'ê li hemberê hizb-î qontrayan domdikin. Tu kes naçe ser cenazên qontr-gerilla

Di van rojên dawî de gerilayên PKK'ê heyfa welatparêzan ji qontr-gerillayen distînin.

Weke ku tê zanîn ev ji demeke dirêj ve ye ku qontr-gerilla bi navekî din hizb-î qontra, mirovîn niştimanperwer û rojnamevanan dikuje.

Bi taybetî, di vê meha dawî de li Nisêbînê, Batmanê, Farqînê û li Amedê nêzîkî deh mirovîn Kurd yên welatparêz ji hêla hîzb-î qontra ve hatin kuştin. Li dijî van êrişan li hemû gund û bajaren welêt, meş û xwepêşandan çêbûn lê Râpel 15

Dewlet tovê neyartiyê direşîne nabeyna gelê Kurd û Azerî

Orhan Çabuk

Dewlet, li devera İdirê (İğdır) dijî Kurda li Azeriyan sîlah belav dike.

Dewlet ji payîzê vir da bi destê fermandarê cendirman ve gundo gundo digere û li Azeriyan sîlah belav dike. Gundênu sîlah lê tê belavkirin bi piranî gundênu Azeriyan in, yan jî yên ku Kurd û Azerî

tê de bihevre dijîn. Ew mirovîn ku sîlah hildidin piraniya wan xwendane (evan in) û zimanê Kurdi baş dizanîn yan jî gerek bizanibin. Her gundek li gorê mezinbuna xwe 30-40 yan jî zêdetirê sîlah hildidin.

Mirovîn ku me pê re axaft (xeberda) wiha digotin “Qomutan bi xwe tê gundan; mi- Râpel 3

REWS

Abdullah Keskin

Rawestin ji ber çi ye?

îro li her çar aliyen welatê me demeke nuh destpêdike. Sedemên (sebebê) vê dema nuh hene: Têkoşîna gelê Kurd. Bingeha vê têkoşînê pêşî di nav ronakbîr û xwendevanê Kurd de li bajarê Tirkiyê hate avêtin.

Kêmasî û çewtiyên her destpêkê hene. Ronakbîr û xwendevanê Kurd hêdi hêdi ji bin tesîra "sosyalist" û demokratên Tirkiyê derketin û di civat û weşanê xwe de li ser pirsgirêkên neteweyî sekinin. Tevgerên Tirki gîş dibin tesîra kemalîzmê de bûn, ev teşîr hêjî domdike. Komel û tevgerên Kurdan ji ramanê (fîkrîn) kemalist dûr ketin lê siya wê ji ser xwe tam neavêtin.

Jiyan mirovan şareza dike û bi pêşde dibe. Bi qasî tiliyên destekî ronakbîr û xwendevanê Kurd pêşî welatê xwe, rewşa gel û dîroka xwe naskirin. Dest bi şerê çekdarî kirin. Têkoşîna wan pêşengên ku bi qasî tiliyên destekî bûn iro di nav gel de be-

lavbûe. Gel, li pirsgirêkên xwe xwedî derkeve û li dijî desthilatdaran serî hildide. Lî jiyanek paqîj û bi rûmet, jiyanek nuh ji her alî ve karênuh dixwaze. Welat geş bû, gel rabu ser piya. Ev rastî bi serê xwe tenê ne bes e. Ev, destpêk tê hesibandin. Divê xwenuhkîrin li her aliyen jiyanê belavbibe.

Di sedsala 20 an de hê helbestên Kurdan bi weznê aruzê û beytan tê nivîsandin. Mayakovski, Pound, Aragon.. pevv perçekirin, lê me beyit ne guhertiye. Edebîyata hemdemî wê li ser vê bingehê avabibe

Bi milyonan mirovan Kurd, iro ji gelek tiştîn ku di civakên hemdemî de yên ku beri 200-300 salî bi cih bûne mehrûm e. Berê lêkolîn û xebatêni li ser Kurdan qedexebûn. Iro? Ev rawestin ji ber çi ye? Em ji bo çi disekinin? Li hêviya çi ne? Qedexetiya 70 salî meselîn pir girîng çêkirine. Iro ji bo çareser kirina van meselan kî çi dike, di nav çi xebatê de ye? Xebatê têne kirin xwiya ne. Derbê 70 salî bi vî awayî nayêne rakirin.

Berî ku maddeyên 141-142 rabin Ali Taygun di nivîsareke xwe de dipirsî: "Ferzbikin ku maddeya 142 rabû. Ji bo çapkirinê ci tiştîn nivîsi hene?" Ev û pirsên di vî babetê de ji me re girîngtir in.

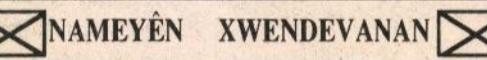
îro bi milyonan welatparêz hene, lê ji sedî çend ji wan bi qasî hozanê sedsala 17 an, Ehmedê Xanî li zimanê xwe xwedî derkeve û çanda xwe diparêze? Li aliyê din em iro li ser jiyan û humermendî û helbestîn Xanî ci dizanin? Dev ji mirovân alelade berdin, ronakbîr û xwendevanê Kurd ci dizanin di heqê Feqiyê Teyran, Ehmedê Xanî, Melayê Cizerî, Cegerxwîn, Osman Sabri û hwd..

Di sedsala 20 an de hê helbestên Kurdan bi weznê aruzê û beytan tê nivîsandin. Mayakovski, Pound, Aragon.. pevv perçekirin, lê me beyit ne guhertiye. Edebîyata hemdemî wê li ser vê bingehê avabibe. Lê ji berê de bingeha helbestan li hemu weletâne rojhîlat heye.

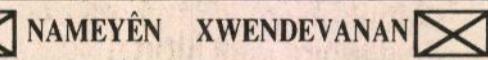
Dîrok, çand û hunera Kurdan di nav lêkolînên şovenîst de winda bûne. Divê em, van berhemên çandî ku winda bûne bîdinhev. Xebata di vî babetî de em weke xebata xwe dihesibînin. Rûpelên Welat ji her nivîskar û lêkolîngerên Kurd re vekirî ye.

NAMEYÊN XWENDEVANAN

NAMEYÊN XWENDEVANAN

Min Bêriya te kiriye...

Ev heftê sal in ku em li hêviya te ne û çavên me li hêviya te qerimîn. Ü gelek jî çav vekirî çûne gore.

Welat, tu bi xêr û xweşî û ser seran, ser çavan hati. Me gelek bêriya te kiribû. Ez te bi dil û can himbêz dikim û bi hîsên xwe yê neteweyî û dilovanî pîroz dikim.

Di jiyanâ te ya nuh de serkevin û serfirazî daxwaziya min e.

Welat, min gelek ji zimanê te yê paqîj, xwerû û sivik hez kir. Ü ez gelek bextewar bûm ku tu di şopa Hawarê de dimeşî. Ez di wê baweriye de me ku Mir Celadet ji di gora xwe de bextewar bûye. We bibine ku neviyên wi di riya wî de dimeşin.

Ez hêvidar im ku Welat jî bibe Hawara me. Ez dixwazim ku Welat ne ji weşanê emirkin-be,

lê ji weşanê emirdirêj be. Û di demeke kurt de bibe rojnameyek rojane. Ma ji gelê Kurd re, ji nêzi bîst mîlyon mirovî re rojnameyek hefteyî ne kîmasyek mezîn e?

Ez hêvidar im ku Welat wê bibe deng û ziman û gohê neteweyî me yê bindest, dengê gelê me bilind bike, zimanê me pêş ve bibe. Rûpelên xwe ji hemû rojnamevan, hunermend, hozan û nivîskarên Kurd re veke.

Kurdino! divê em zimanê xwe yê zîkmakî fîrbîbin, bixwînîn û bi zimanê xwe yê xweş û dewle mend biramin û binivîsin. Welat zarokeki nuh ji dê bûye. Di vê em li Welat xwedî derkevin û alikarya wê bikin.

Welat li me teva pîroz be. Mamosteyê Dilbikul /İstembol

KARTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara ... pê ve min bikin aboneyê Rojnameya WELAT

Nav :
Paşnav :
Navnîşan :

Bedelê abonetiyê razînîn

Li Tirkiyê: Y. Serhat Bucak İş Bankası Cağaloğlu
Şub. Hesap No: 379809

Li Derve : Y. Serhat Bucak İş Bankası Cağaloğlu
Şub. Döviz tevdîat hesap No: 3113617

Aboneyen hejâ,

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevlî kopyeke pelê razandina bedelê abonetiyê bişînîn. Navnîşana WELAT Başmusahip Sok. Talas Han No: 16 kat: 3, No: 301 Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel-Fax: 512 12 87

Mercen abonetiyê

Li hundir

6 meh	60.000	30 DM
12 meh	120.000	60 DM

Hevalno Merheba; berî her tişti silavênen xweşîn welatparêzî ji we hemû hevalan re dişinîm.

Daxwaziya min ew e ku hun hemi heval dilxweş û bi kîfîn.

Hevalno derkevina rojnameya hefteyî Welat ez gelek i kîfîxweş û dilşâ kirin. Bawer dikim hûnê herdem bi pêş ve herin. Dîsa ez li hemû hevalan silav dikim, bîmîn di xweşîyê de.

Süleyman Babaoglu

Berî ku maddeyên 141-142 rabin Ali Taygun di nivîsareke xwe de dipirsî: "Ferzbikin ku maddeya 142 rabû. Ji bo çapkirinê ci tiştîn nivîsi hene?" Ev û pirsên di vî babetê de ji me re girîngtir in.

îro bi milyonan welatparêz hene, lê ji sedî çend ji wan bi qasî hozanê sedsala 17 an, Ehmedê Xanî li zimanê xwe xwedî derkeve û çanda xwe diparêze? Li aliyê din em iro li ser jiyan û humermendî û helbestîn Xanî ci dizanin? Dev ji mirovân alelade berdin, ronakbîr û xwendevanê Kurd ci dizanin di heqê Feqiyê Teyran, Ehmedê Xanî, Melayê Cizerî, Cegerxwîn, Osman Sabri û hwd..

Di sedsala 20 an de hê helbestên Kurdan bi weznê aruzê û beytan tê nivîsandin. Mayakovski, Pound, Aragon.. pevv perçekirin, lê me beyit ne guhertiye. Edebîyata hemdemî wê li ser vê bingehê avabibe. Lê ji berê de bingeha helbestan li hemu weletâne rojhîlat heye.

Dîrok, çand û hunera Kurdan di nav lêkolînên şovenîst de winda bûne. Divê em, van berhemên çandî ku winda bûne bîdinhev. Xebata di vî babetî de em weke xebata xwe dihesibînin. Rûpelên Welat ji her nivîskar û lêkolîngerên Kurd re vekirî ye.

Rojnama Welat

Welat e welat şîrîn e welat Zozan û deştin dîcle û ferat Mêrg û kanî ne sıpan û xelat Can û ciwanî ji bo wê xelat

Ji heta sêwas heta rojhîlat Ev koşk û sera, ev birc û kelat Ev gund û bajar, ev zinar û lat

Yen kalê min in man bo min xelat

Ji ciyayê şingal heta serheda Welatê min e tev axa Meda Kesek ne karî min jê kit cida

Dijmin bi dizî kon têda veda Bi navê welat ew navê şîrîn

Rojnamek kurdi hate nivîsin Bila bizanîn evîn û nevîn,

Ser me boye mal rojnamê bixwîn

Zimanê we ye ey xuşk û biran

Ser me boye mal bi nextek giran

Xwîna şehîdan ya keç û kuran

Sipas û sipas ji bo karkeran

Çend sale dikin em ceng û şerî Lew vebü iro bo me ev derî

Bigre, bixwîne dane ser seri

Da mela dîno bêjît aferî

Mela Dîno

Serfiraziya we daxwaza me ye

Hevalen hêja:

Ji bo derkevina "Welat" em we ji dil û can pîroz dikin.

Ji ber ku, di vê roja tengasî û xetariya ku gelê Kurd ketiye nav, vitînyek gelek hêja û giran hildaye ser milen xwe.

Daxwaza me ew e ku, hûn di xebata xwe ya civakî û ramyarî de serfiraz bin û em hêvidar in pîwendî di nav "Welat" û "Komal" de bi tewtir û wirttir bibe.

Silavênen me bo giş hevalan yêne xebatkarê "Welat".

Bîmîn di xweşîyê de.

Berpirsiyare Gişiyê Komal Recep Maraşlı

Hînbûna xwendina kurdî pênc deqîqe digire

Ew kurdên ku bi alfabeza zimanekî biyanî ya latînî dizanin, dikarin di navbera 5 deqîqan de, hînî xwendina alfabeza kurdi bibin. Yanî kurdên ku bi alfabeza tirkî, almanî, îngîlîzî, fransîzî, swedî û hwd (vb) bizanibin, dikarin heta çixa-reke bikşînin an jî çayakê vebixwin hevdû hînî xwendina kurdi bibin.

Heş sal in, ku ez mamoşetiya kurdi dikim. Di vî warî de, gelek tecrûbe û serpêhatiyê (hatra) min bi xwe hene. Wek nimûne, çend meh berê, ez li loka-lek komaleyek (dernekek) bûm û min û çend hevalan çay vedixwar. Xortekî Soran hat û ji wan hevalan xwest, ku alfabeza kurdîya latînî bikire û fêr bibe. Hevalen komelên:

- Mixabin (maalesef) li ba me alfabe tune!

Pâşê xort got:

- Baş e, hînî dikarin ji kerema xwe re, ji min re alfabeza kurdi ya latînî li ser kaxezekê (kağıt) binivîsinin?

Hevalek bi tiliya xwe ez nişanê wî dam û got:

Ha, ji te re mamoşetiye kurdi. De pê bigire û bernede. Bila ji kerema xwe re alfabeza ji te re hem li ser kaxez binivîsinê û hem jî te hîn bike.

Kort li ba min rûnişt. Min alfabeza kurdi bi xwendin û eng derxistina wan kir. Bawer bikin, hin çaya me neqediya bû, ku xortê soran hînî xwendina alfabeza kurdi bû.

Ez nabêjim:

- Xort û keçen Kurd ka werin û dest bavêjin pêñûs (qelem) û kaxez, di nav 5 deqîqan de hînî alfabeza kurdi bibin!

Ji ber ku keç û xorten me, ji xwe vî karî dikin. Lî, ez dibêjim:

- Ka gelî kal û pîren Kurd, dest bavêjin pêñûs û kaxez, di nav 10 deqîqan de hînî alfabeza kurdi bibin.

Amed Tigris

FERHENGOX

Aberî: ekonomi, iktisat
Amade: hazır
Amadekar: ê hazirdike
Bakûr: şimal (kuzey)
Başûr: cenup (güney)
Berhem: eser (ürün)
Berpirsiyare: mesul
Çand: kültür
Derfet: imkan
Gîring: muhüm (önemli)
Gotar: makale
Pewîst: lazım
Raman: fikir
Rojava: xerb (bati)
Rojhîlat: Şerq (doğu)
Wate: mane (anlam)

Lîstikênuh sernagrin

Kontr-gerila van çend rojêni dawî bi nav û sernaven ecêb li bajaren Amedê, Mêrdinê, Nisêbin û Cizîrê belavokan bela dike.

Li hin cihan ev belavok li ber deriyan hatine danîn û hin cihan jî ev belavok ji panzeran li navend (merkez) a bajêren mîna li Cizîrê hatine belavkirin.

Belavokêni kontir-gerila bi naven "Yekîtiya Oldarêni Welatparêzen Kurdistan (YOWK)", "xortino xwe nedin kuştin, kuştin ne heqê we ye" û bi navê "Bangewaz" ê hatine belavkirin. Van belavokan xelk pir aciz kirene û bi taybeti xwendevanen lîsî li Amedê li Lîseya Ziya Gökalp, lîseya Anadolê û ya Melik Ehmedê belavokêni kontr-gerila agir berdane wan û şewitandine. Li ser van belavokan xwendevanen lîseye yê sinifê dawî N.B wiha got: "Zikê me ji van derewan tişî ye. Di demekê de ku heroj kontr-gerila li Mêrdinê, Lîcê, Qulp û Sêrtê mirovekî di-kuje me naskir bê dewlet çiqasî dilbirehm e."

Gelê Kurd qelema zordariyê dişkîne

Di 10'ê Adarê de Dadgeha Ewlekarî ya Dewletê li Erzincanê di derbarê rîvebireki PKK ê biryara dardekinen stend.

Endamê PKK ê Muhammed Isa Şahin di dadgehê de li hemberî dadmend bi serfirazi û bi şeweyeke lehengî PKK ê û doza xwe parast. Dema ku dadmend biryara dardekinâ wî dide û pêniyîsa (qeleta) xwe dişkîne; ew jî qelema di destê xwe de dişkîne û davêje ser masa dadmend. Şervanê gel yê leheng Muhammed Isa Şahin di dadgehê de bi dengeke bilind û bi xwe bawer dişkîne û dibêj: "Bijî serhil-dana Newrozê ya 1992'an, bijî Serok Apo."

Gelê Kurd, di bin reberiya pêşengên xwe yên leheng de wê bi ser bikeve. Ji aliye ve dadgeha Ewlekarî ya Dewletê biryara dardekinâ têkoşerên kurd didin, ji aliye din ve jî axa welêt bi hezaran têkoşerên nuh derdixe holê.

Rewşa zîndanan xerabtir bû

● Hikûmeta nuh bi ser van nexweşîya de hat û ji ber ku di nav programen wan de avakirina demokrasiyê jî hebû, mecbûr man tabûtxana Eskişehirê vala kirin û ev jî di nava tevgera reformen xwe de hesibandin

Ji dema hikûmeta koalîsyonê van nexweşîya de hat û ji ber hatiye serî û vir de li zîndana jîyan astengtir û xerabtir bûye. Hikûmat dema desthelat (yönetim) û dêr sitand di zîndanan de gelek nexweşî û zordarî hebûn. Girtiyê de zîndanan de, bi dehan şehîd dabûn û her rojek ji roja dinbehît agirê têkoşînê geş dikirin. Bi van têkoşînê xwe ji bo jiyanekî bi rûmettir jî hînek heqan bi dest xistibûn. Wê ji bîra xwendevanen nedûr be ku desthelatdar ji bo vê têkoşînê bişkînen tabûtxana Eskişehirê avakirin û xwestin ku girtiya têxin tabûtxanê. Li hember vê rewşî li zîndana û li derve gelek meş û berxwedanen gîring çêbûn û desthelatdar bi herdû piyên xwe ve ketin nav solekî. Di vê demê de hilbijartîn çêbûn (seçim) û desthelat destguhert. Hikûmeta nuh bi ser

van nexweşîya de hat û ji ber ku di nav programen wan de avakirina demokrasiyê jî hebû, mecbûr man tabûtxana Eskişehirê vala kirin û ev jî di nava tevgera reformen xwe de hesibandin. Lî ji dema ku hikûmeta koalîsyonê hatiye serî û vir de, dijwarî û asten-giyen li zîndanan zêdetir bûne. Pişti girtina tabûtxana Eskişehirê, girtî dageriyan girtîxanen xwe yên kevin, lê ji wan heqîn xwe yên ku bi xwîna xwe sitandibûn tu yekîne dîtin. Hevdîtina nav nivîngeh (koğuş) an de qedexe bûbû û di her nivîngehî de sê kes diman, ji heqîn din jî tu deng tunebûn.

Girtiyê zîndanan li hember van kirinê desthelatdarji nuh ve dengen xwe bilind di-kin û bala raya gelêmperî (kamuoyu) dikşînin ser vê pirs-girêkê.

Dewlet tovê neyartiyê direşîne nabeyna gelê Kurd û Azerî

Destpêk rûpel 1 rovan kîş (tesbit) dike; paşê dizikave (bi dizî) li wan mirovan çek (sîlah) belavdi. Ew mirov ji vê derê ji bo demek winda di-kin û cardin derdikevine holê.

Hûn bawerkin ku ew dibin Kontrgerila. Lewra ev mirov hemû MHP û yên berê yan jî, yên ku fîkrîn faşîzmî di-parêzin in. Ew çekîn (sîlahîn) ku têne belav kirin:

Keleşkof û G3'in. Gundêni ku çek hilgirtine, me ji wan çend heb (tane) kîş kir, naven wan gundan wiha ne: Melekili, Karakoyun, Evcî, Hadîşlak, Kızılzekir, Küllük, Taşburun, Alikamerli, Oba, Yayıcı, Zülfikar, Necefli, Kacer, Koçkiran, Cenatabat û di nava İdirê de li gelek mirovan hatiye belav kirin.

Me di derheqê vê bûyer

KONEVANIYA NUH

Kemal Okutan

Dewlet sînorê dijminatiyê fereh dike

T C konevaniya (siyaset) xwe ya koteke hîna tundtir û zêdetir dike. Serekkomarê dewletê, gotinek ji bo mafêni mirovahî nabêje, ji koteke û zilmê pêve naxife. Dewlet, heta niha ji hêstir û xwînê pêve tiştekî nedaye gel. Ev dewlet li hemberî gelê Kurd şerekî taybeti dajo. Ev yek li cihanê ekere bûye. Hêzên reş an jî qontr-gerila di nav dewletê de xweş bi cih bûye.

Qelemsor û nivîskarêni dewlemendan ji bo ku nijadperestîya Tirkîye ji li dijî gelê Kurd bêxe vî şerê taybeti dilezînin. Ev qelemsor, dibine lingê MIT ê yên pêncan. Hinek nivîskarêni rojnameyên Tirk ên nijadperest dibêjin "Mebusen HEP ê jî girîng e ku bibêjin PKK terorist e. Dû wan re jî Özal, Demirel, İnönü û wezîrîn hikmetî, dikevine nav vê karwanê. Armanca wan ew e ku gelê Kurd bê rîber bihêlin. Anku PKK ê jî holê rakin û gelê me qîr bikin.

Bingeha HEP ê bi piranî ji gelê Kurd hatiye ava kirin. Ji ber vê yekê karbdestenê dewletê, ji bo qirkirina gelê Kurd divêni ku HEP'ê jî, ji xwe re bikin destbirak. HEP berê jî li hember van lîstikan, fêl û fendan derket, iro jî li hember van radiweste û tucar nabe navgîna vî şerê taybeti.

Belê pirsgirêkîn ku iro têne jiyanê bi her awayî li ber çavan e. Iro şerekî taybeti li dijî gelê Kurd bi ramyarî, bi konevani, bi dizi-ekere, bi psîkolojik û bi her awayî tê ajotin. Vê rastiyê gelê cihanê tev dizane. Endamên meclisa Cenevrê, dixwazin ku şerê navbêra dewleta Tirk û PKK ê bidin rawestandin. Dibêjin ku divê doza gelê Kurd bi şeweyek demokratik û bi riyeke konevani bête çareserkirin. Lî dewlet, hîn jî hêza li hemberî xwe terorist dibîne. Ji ber vê yekê jî ev pirs nayê çareserkirin.

Pirsgirêka Kurdan bi riya demokratik û li hev hatina herdu hêzân safî dibe. Dewlet û PKK divê li ser bingehêke biratî, aşti û wekhevî li hev bê. Nexwe wê demoqrasî û mafêni mirovahî têkeve tengasiyê, iro li hemberî qirkirina Kurdan derketin ne tenê wezîfa sosyalist û demokratian e, kesê ku ji xwe re dibêje ez mirov im erku delameta wî ye jî. Girîng e ku tevaya mirovan bibêjin bila ev zilm bisekine, mirovî li hemberî zilmê raneweste tê xwiya kirin ku serê xwe jî zilmê re datîne.

Ez dixwazim li vir nimûnek bidim nişan. Berî çend rojan li Edenê polisan meşek pêkanîn. Sloganen ku di vê meşê de hate avêtin gelek bala mirov dikşîne. Wiha dibêjin: "Lêxe bihejîne, Leyla Zana guhdar bike," "Neyarê polîsa Komela Mafêni Mirovan," "Bîmrin komunist û çapemeniya terorist," "Xwîn bi xwînê tolhildan", hwd. Mirov baş li ser van sloganan raweste xwiya dike ku ev şiarê han ne hemberî PKK ê tenê hatine avêtin û ne PKK tenê ji xwe re neyar dibîn. Lî parlamenteñer demokrat, mafêni mirovan, rojnameyan anku mirovan ku ne dibin emrê şerê taybeti de ne, tevan ji xwe re neyar dibîn.

Proforeke Eleman ci gotiye: "Hatin komünîstan birin min deng nekir, hatin sosyalîstan birin min deng nekir; sosyal demokratian birin cardi min dengê xwe nekir; di dawiyê de hatin ez birim kesî deng nekir. Lewra kesê ku deng bike nemabû."

(olay) ê de, ji Waliyê Qersê (Kars) pîrsan kir. Wali got "Ez nû hatime Qersê, ez ê li ser bisekinim, haya min ji vî yekê tune. Mebusen Qersê Atilla Hun, di derheqê vê de wiha bersîva me da: Dewlet dike ku neyartî bêxe navbêra gelan û bi hevdû bixe û ji bo qirkirina gel jî rî vedike. Dewlet, iro İdirê ji bo vê yekê deverek pilot ekere kiriye, sibê jî li deverek din wê wisa bike, him jî li dijî Kurdan eniyek (cephe) din vedike. Atilla Hun gotinê xwe wiha domand: "Ez gava çûme İdirê gelê Kurd hatin cem min (ba min) wiha gotin, em şaş mane, gelo em ji bo xwe dolaba cemedê bistînin yan çek bistînin, em jî şaş mane" ev gotinê gel vê bûyerê baş nişan dide."

Berxwedana Sandinîstan nasekine

Ragip Zarakolu

Sandinist xwe nuh vedikin.

Sala 1979 an li Nikaragûwa, Sandinîstan diktatorê bi nav û deng Somoza ji ser kursi anîn xwarê.

Berî du salan di hilbijartinan de (infîhab) zora Sandinîstan çû û hikûmeta ku bi şer girtibûn teslimê UNO kîrin.

Belê niha, iro jî Sandinist li Nikaragûwa partiya herî mezin û xwir e. Partiya xelkê ye û di nav xelkê de gewetek organîzatîri ye.

UNO ku niha li ser hikume, ji 6 partiyan çebûye. Di nav van partiyan de Partiya Komunist ji heye. Ecêbmayî nemînin. Partiya Komunist ji, ya hevalê Sovyetê bû wexta infixaban dengê xwe neda Sandinîstan, ev partî ji li himberê Sandinîstan bi Gorbaçov re alîkariya Emerika kir û tîcarea Sovyetê wê wexte sekündi bû.

Di hikûmeta iro de 47 kesen Sandinist hene. 2 kes jî bêlî ne. UNO bi 2 kesan zêdetir e ji Sandinîstan. Hikûmeta niha yanî UNO hevalê Emerika ye belê bê museda Sandinîstan nikare welat idare bike.

Sandinist bi qewet in û rîxîtinê xelkê piştigiriya wan dikin. Artêşâ Gel hejmara wê 40 hezar e, serokî wê Humberto Ortega ye. Yekîtiya xebatkar û gunîyan 106 hezar e, dilxwazî Sandinîstan e. Herwiha Karkeren Sandinîsti (100 hezar endam), Yekîtiya xortîn Sandinist (50 hezar endam), Yekîtiya Jinê Sandinist (25 hezar endam) hevalbendê Sandinîstan in.

Ev alîkariû piştigiriya di nav xelkê de ji bo Sandinîstan zemînek xwirt û fireh ava dike ji bo ku destketû û qezencen şoreşê karibin biparêzin. Hikûmet mecbûr û bêgav e qeweta Sandinîstan li ber çavan bigre û siyaseta xwe li gora vê qewetê bimeşîne. Bi gotineke din hikûmet bê şêwra Sandinîstan çu tiştekî mezin nikare bike.

Sandinist demeke dirêj bi diktatoriya Samoza re, Şerekî dirêj kîrin. Li aliyeke û dudwan bi ablûke û rapêçana emperyalîstî re û pêxera hev de bûn. Şerî li hember Samoza û li hember

Emerika ewqasî Sandinist mijûl kiribûn ku imkan ne diditîn kongra xwe bikin. Havîna derbasbû Sandinîstan Kongra xwe ji kîrin. Berî Kongre dest pê bike Sandinîstan Rojnameya Baricada (bi kurdî wek Barîkada tê xwendin) giş pelên xwe ji van munaxîseyan re vekir. Di wexte van minaqeşan de neyar û di-

minen Sandinîstan digotin wê Sandinist perçê bibin. Belê wek

wan nebû. Sandinist hêjî xwirttir bûn û di nav xwe de sê meylêñ xwirt li hev hê nêzîkîtir kîrin û bi hev ve şidandin.

Qewetêni li hemberê şoreşê ku bi navê Kontra em wan nas dikin û ji Emerika alîkari digirtin, iro berê xwe dane hikûmeta UNO û

kontra niha bi navê rekona car dî êrîşê dibin ser gundiyan û artêşâ xelkê. Artêşâ Sandinîsti bersiva van êrîşan dide û eskeren kevin û yên li derveyî Sandinîstan jî ji bo xwe biparêzin bi navê Rekompas gerilayen xwe çêkirine.

Dawî em karin bêjin: Di wextekê de ku li Ewrûpa Rojhîlat re-jîmîn burokratîkî yek li pey yê din dikeve, xelkê Emerika Latînî li ber xwe dide. Ji ber ku bi gotinîn hozanekî Emerika Latînî "dijmin dijminê berê ye nehatiye guhertin" ew jî emperyalizma 500 salî ye.

Jiyanâ li Ewrûpa

Ev nivîsara ku bi navê "Jiyanâ li Ewrûpa" ji hejmara 2. ve em pêşkeşê xwendevanen xwe dikin, di vê hejmarê de diqede.

- Salah Endam (Ji Başûrê welat)- Swêd: Rêjîma Baas a faşîst hemû Kurdên ku li Bexdayê diman der kirin û dest danî ser mal û milkên wan. Ev jî ji bo ku wan bitîrsine û hejmara wan kêm bike.

Ez bi xwe 5 salan pêşmerge bûm. Lî ji ber siyaseta wan partiyan (Partiyê Başûrê Welat) a çewt û şas ez hatime Ewrûpayê.

Ev 6 salan min bûne ez li Swêdê dijim. Lî disa jî ez heyadawîye bi çanda xwe ve girêdayî me. Tu bandoriya çanda Swêdî li min nebûye.

Mezintirîn problemen min bê welatî û nebûna dewleteke kurdî ye.

Bê guman ez dixwazim vege- rim welat. Berî her tişî ez dikarim di nava xebata welat de, di nava gel de besdar bibim. Dema ku ez vege- rim welat jî, ezê ji nêzîk ve êsû derdîn gel nas bikim.

Li cem min welat namûs, şeref û xwîn e. Welat hemû nirkê mirov- ahî û netewî ye. Hatina Ewrûpa jî xirabiya herî mezin e. Gerek e mirovân Kurd, welat bi tenê nehîlin. Min bi xwe hatina birayê xwe jî qebûl nekir. Gotineke pêşyan heye: "Serê ku ne di nav seran de

be, heqê wî jêkirin e'

- Hesen... (36 salî, ji Bakurê welat)- Swêd: Ez ji ber sedemîn siyasi hatime Ewrûpa.

Ez 9 salan min bûne ku ez li vir dijim. Bi rastî ji welatê xwe dûrkînî gelekî zehmet e. Bi taybetî ji, dema ku derketin bi darâz zorê be hingê ew derketin dibe îşkence.

Bi rastî nakokiyen di navbera civata me û Swêdî de gelekî xwirt in. Em nikarin mîna hev bijîn, ev jî dîbin nerihetiyeñ daimî. Rewşa li welat jî, ji bo me roj bi roj pîrsen nuh bi xwe re tîne. Roj tune ye ku, hevalek, dostek an jî welatparêzek lê neyê kuştin. Her roj em qetli- amen nuh dibînin. Ev tesîreke mezin li me kesen welatparêz dike. "Kevirê li cihê xwe giran e."

Bê guman ez dixwazim vege- rim welat. Berî her tişî ez dikarim di nava xebata welat de, di nava gel de besdar bibim. Dema ku ez vege- rim welat jî, ezê ji nêzîk ve êsû derdîn gel nas bikim.

Ez bi xwe naxwazim, çûkekî me jî ji welatê xwe derkeve. Li şuna ku em ji xelkê re bixebeitin, divê em welatê xwe ava bikin. Divê em di welatê xwe de bimînin. Li ber deriyen xelkê parsê nekin. "Bi hespê xelkê mirov nabe siwar."

Karwan Caf (Ji Başûrê welat)-

Swêd: Ez ji problemen siyasi hatime Ewrûpa. Wan partiyan li Başûr em xistine rewşike ne baş, çewfî û şâşıya wan hîştin ku em birevin û werin li van deveran bimînin.

Ez 9 sal in ez li Swêdê dijim. Problema min a herî mezin dûrbûna ji wek e. Her mirovîk û her milletek li welatê xwe xwedîye nirkêye. Gotineke pêşyan heye: "Kevirê li cihê xwe giran e."

Bê guman ez dixwazim vege- rim welat. Pêwîsiya min bi welat- ekî heye. Mirovîk bê welat bê qîmet e. Mirovîk bê welat cihê wî di nava merovahiyê de nîne, ez vê dizanim.

Dema ku ez îsal çûme Başûrê welat, min ji gel re got: Hatina der- veyi welat, hîştina Kurdistanê bo dijimin e. Ez bi xwe ji Kerkükê me. Rêjîma dagîrker, ji sala 1970 û heya sala 1991'an bi sedhezaran ji Kerkükê da koçbarkirin. Malbata min jî di nava wan de bû. Lî dema ku ez çûm min ew vege- randin, veg- er ji bo me pêwîst e.

Asos... (Ji Rojhîlatê welat)- Swêd: Berî ku ez werim Ewrûpa ez pêşmerge bûm, salekî di nava pêşmergan de mam. Di wê deme de birakujî di nava me de gelekî xwirt bû. Mixabin, hemû partiyen li wir desten xwe bi xwîna gele Kurd sor- kirin. Min ew karî qebûl nekir, ji ber ku min nedîkarî çareser bikim, ez mecbûr bûm ku werime Ewrûpa.

Ez nêzîk 8 salan e ku ez li Swêdê dimînim. Lî ez iro dilxwes im ku li Bakurê welat şoreşê destpêkiriye û valahî tîj kiriye. Pirsgirêka min a herî mezin dûrbûna ji wek e. Bê guman ez dixwazim vege- rim welat. Ji ber ku niha guhertinê mezin li welat çedibin. Gelê Kurd gavên mezin davêje. Tu nemaye ku serxwebûn pêk were.

Ji bo min welat jiyan e. Bê jiyan mirov nikare bijî, bi kurtî ez dikarim vê bibêjim.

Banga min ji wan kesen ku dixwazim werin Ewrûpa re jî ew e ku, berî hemû tişî hatîna Ewrûpa xwe- windakirine. Em li vir alîkariya Ewrûpiyan dikin ku herin welatî me dagîr bikin, an jî alîkariya dijim min bikin.

Neyen, em vedigerine. Daxwaza min ji wan e ev e.

Eli Osman (50 salî, ji Bakurê welat) Danîmarka: Ji ber hovîtiya 12'ê Ilonê reviyam. Ji 1980' ve û heya niha ez li vir im. Jiyana ez tîde dijim ne tu jiyan e. Ez dixwazim rojekî berê vege- rim. Ev e min niha karê xwe vege- kiriye. Ez bi xwe ji Mûşê me. Li welatî min se- rhildan çedibin, ez dixwazim xwe bîghîm serhildanan.

Problemîn min gelek bûn, lê ez dikarim niha bibêjim min tev çareser kirin, ji ber ku ez hazirtiya vege- ré dikim.

Ez her deme dibêjim, hûnê we- rin Ewrûpa ci bikin, neyên, li vir tişekî tune, li wir her tişî heye, ji se- rhildanan ve bigir û heya bi serx- webûn. Ez tîm...

Şoreş Gelafî (38 salî, ji Başûrê welat) Almanya: Bi mebesta kar ez hatime Ewrûpa.

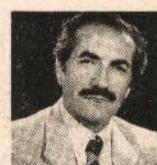
Ez 9 salan min bûn ku ez hatime Ewrûpa. Zor û zehmetî li vir gelek in, ji ber vez û dibêjim eger mirov li welatê xwe bimine baştire li wan deran rezîl bibe. Ez kesen ku guman dikin ku jiyana li Ewrûpa xweş e, ew ne rast e, tu caran jiyana li Ewrûpa xweş û şérîn ne bûye.

Bê guman ez dixwazim vege- rim welat, lê dema ku li welat şer hebe. Ez dixwazim ji bo şer vege- rim we- lat.

Ji bo min welat xwîn e, baye, mirov bê xwîn û ba nikare jiyana li. Welat gelekî şêrîn e, mirov nikare giranbuhabûna wê bi hesanî bîne ziman...

Dawî

GOTİN

Yaşar Kaya

Kurdolojî ci ye?

Jî zûde min hez dikir ji bo kurdolojîye tişekî kî binivîsim.

Ji 70 salî zêdetir e li Tîrkiyeyê rojnameyîn kurdî bi tîpîn latînî dernekîtibûn. Ji ber vê yekê welat bê emsal û tenê ye. Pêş- ve çûyîna welat serfiraziya serê me gişan e.

Ez hinekî kurdolojîye bi xwendevanen me yê delal bidim naskirin, ku ew gava wî navî dibînin şaş nebin, bizanibin ci ye. Neha di zimanî latînî de lojî: ilm (bilîm) e. Kurdolojî ilmî ku ji.

Kurd û Kurdistanê behs dike ye. Mîna sosyolojî û biyolojî ye.

Di hemû dînayê de ev 200 sal in li gelek- welatan li ser Kurd û Kurdistanê lêkolîn çedibin. Li Rûsyâ, li Erîwanê, li Leningradê, enstituyen kurdolojîye ji 30-40 salan ve hene. Li Parisê, li Belçiqayê enstituyen kurdolojîye çebûne di van salan paşin de. Xwedê kêmasya hevalan nede, zehf jî rind dixebeitin.

Di zimanî dereke (biyani) de bi transîzî dibîjin kurdologie, bi İngilîzî kurdology, bi İtalyanî curdologia, bi holandî coerdologia, bi farisi kordşanasî û Kurd jî dibîjin kurdza- nî, kurdnasî.

Kurdnasî ji zimanî kurdî bigire heta çanda kurdî, bi jiyana Kurd û Kurdistanê mijûl dibe. Li her welatî ev zanyarî heye. Lî cara- wil İtalyana destpêkiriye. Di zanyariya

kurdnasyîye de bavê gişka İtalyan Garzonî ye. Pişti Garzonî li dînayê gelek mîletan destpêkiriye û kurdnasî pêşve bîriye.

Heta niha li welatê me tişekî wisa tu- nebû. İsal, çend meh berê li İstenbolê hevalê hêja, mameste, zanyarê me kurda hatîne ser hev, ji bo çekirina enstituya kurdî qewlê xwe kirine yek. Emî ji enstituya xwe ve- kin. Ez ji bo zimanî me, ji bo aboriya me, ji bo çanda me ji me re zehf lazim e. Ji bo ku em ji hemşayen xwe paşde nemînin.

Enstitü ava bibe, emî civateke mezin çê bikin, emî gazi heval û hogira bikin, bira nav û deng here dînayê.

Zanayen me yê ku bi keda xwe dixebeitin wê bikaribin biyayê keda xwe yê halâl bistîn. Wê enstitü ji me re kurdnasîn ciwan derxe ortê. Ez ji me re pirtükîn teze binîvisin. Ez destpêka ronesansa me ye.

*Ev nivîsar di rojnameya
Dagens Nyheter, li Swêdê
derketiye. Ji xwendevanan
re me wergerand kurdî.*

Dema jinan di 1988'an de, li dijî rejîma eskerî, ji bo piştgi-riya girtiyan, meş û grevên bîrçûbûnê li dar dixistin, ji aliyê mîrê bavêwan, ew wiha dihatin tehdît kirin: "Ger tu têkevî, qrevê nema tu dikarî vegerî male." Lê, jin dîsa diçûn.

Gava em Leyla Zana li Ankarê, di parlamentooyê de dibînin, ew ji me re dabaş (behs) dike, ka jin çawa di dema eskerî de, bi awayekî aktif ketine nava kar û barêni siyasi. Ew bi xwe ji Rojhilata Tirkîyê ji malbatake feodal tê. Di 15 saliya xwe de zewiciye û di wê demê de xwendin û nivîsandina wê tune ye. Dema ku mîrê wê dikeve zîndanê û 7 salan li zîndanê dimîne, Leyla vala ranaweste (nasekine). Pêşî xwendin û nivîsandinê fîr dibe, dûre dibe rojnamevan û paşê ji parlamente. Axir di dawî de, zimanê kurdî serbest bû û Kurd niha rojnameyeke hefteyî derdixin. Li Tirkîyê karêni wiha berê bi mirinê dihatin ceza kirin. Lê, Kurd bêtir maf dixwazin. Wek mafêni kulturî, li dibistanan perwerdebehûna bi kurdfî, bi awayekî fermî (resmî) pejrandina (qebulkiran) van manfan û daxwazan din in. Em delegasyonek bûn û ji aliyê

Hesreta du gelan ji bo aşıtiyê

Helsinki Citizen Assembly ve hatibûn şandin. Vatinî û erkîn me ew bûn, ku em di navbêra Kurd û Tirkan de diyalogekê pêk bînîn û şerê ku dê bê, bidin rawestandin. Ji ber ku tê bawerkirin çaxa berf li çiyan bihele û Kurd dest bi pîrozkirina cejna xwe bikin, dê şer dijwartir bibe.

Bi Maint Jan Faber û hevalen din re me, sefera xwe

ya diyarkirî dirêj kir. Wan Weqfa Mafêni Mirovan a ku çar navendêne wê yê rehabili-tasyonê ji bo mirovên ku işkence dîtiye, hene, ziyaret kir. Her çiqas wiha ye, hîn jî li Tirkîyê bi awayekî resmî iş-kencekirin, tê inkar kirin.

Em di buroya Leyla Zana de, mîrê wê û çend hevalen wê yê din dibînin. Rojeke berê jî me kevneserokê Bele-

diya Diyarbekirê Mehdî Zana û çend hevalen wî dîtibûn. Em niha dixwazin, demeke kurt bi Leyla re bi tenê bimînin. Ew jineke pêşîn e ku berpirsiyariya Kurdish li Tirkîyê dike.

Ew xwe berpirsiyara jinan nabîne. Dikene û dibêje: "Mirov divê ji jinan bipirse, gelo ew min wek berpirsiyâr dibînin an na" Herçiqas parla-

menter e jî, xwe berpirsiyare Kurdish jî nabîne. Ew xwe di navbêra parlamentooyê û berpirsiyaren Kurdish yê eslî de, wek pirekê dibîne. Qesta wê, ji berpirsiyare eslî yê Kurdish PKK ye. Li Rojhilata Tirkîyê gelek kêm mirov xwe ji derveyê PKK'ê dibînin. Gel bawer dike ku ji xêra PKK'ê pîrsa Kurd aktuel bû û fro jî, li dij zulum û zordariya rejime bi tenê PKK dikare bi rastî wan biparêze.

Gelek parlamente û din jî, di wê baweriyê de ne, ku hikûmeta nuh, newêre derkeve derveyê derê çarçova eskeran. Demokratikkirina polîs û eskeran dûr e.

Hikûmeta nuh, idara taybetî ya rojhilata Tirkîyeyê çar mehen din jî dirêj kir. Demirîl hevpeyvîna xwe ya bi kovara Times re, di derbarê şer de tu nermbûnek nîşan nade. Serokê parlamentooyê Cindoruk li dijî terofistan (ji viya PKK qest dike) ji şer behs dike. Provokasyonê eskeran, di dema vê hikûmatê de ji berê bêhtir (zehftir) bûne. Gelo bi van tiştan dixwazin hoyê (şertîn) cuntayeke eskerî amade bikin?

Li ba Kurd û Tirkan hesretik ji bo aşıtiya ku bikaribin bi hevdû re, wekhev bijîn, heye. Ev yek jî bi tenê, li derveyê eskeran, bi diyalog û guftûgo-yan dikare pêk bê.

Elisabeth Gerle

NÜÇEKURT...NÜÇEKURT...NÜÇE...

Boyqotên xwendekaran

Xwendekarêni di universiteyan de, yê li İstenbol, Egerê û cihêni din ji bo protestokirina karkeren ku di hêtûn (ocax) a komirê ya incirhamam de li Zonguldakê mirin li gelek xwendegahan livbaziyan çalakî pêkanîn.

Di 10 ê Adarê de xwendekarêni universiteya Boğaziçi xwendegahê işgal kirin. Livbaziyan bi şev dest pêk heta sibê. Sibehê jî xwendekaran dersan tev boyqot kirin û neketine dersan.

Wek tê zanîn çend roj berê li Zonguldakê di hêtûna komirê de teqandin çêbû û nêzîkê 300 karker di bin axê de man û mirin. Eger dewlet ji berê de tedbir Standi bûya hevqas di bin axê de nediman û nedimiran.

Piştgirî ji bo Kûba

Li İstenbol û li Enquerê di 10 ê Adarê de bi navê "piştgirî ji bo Kûba" çend civîn hatin amade kirin. Gelek insan tevli van civînan bûn. Li dû gotebêjan di van civînan de hin biryar û hatin stendin. Wek alîkariya derman bi Kûba re, turizm bi gelê Kûbayê re, ji bo şahiya Jose Martin havînê wê qomîteyek here Kûbayê.

Pîrozkirina roja jinan

Roja jinan ya navneteweyî 8 ê Adarê li Tirkîyê û li welêt hat pîroz kirin. Li İstenbol û Enquerê polîs, li hîne cihan êris bire ser livbaziyan komîn jinan. Yekîtiya jînîn welatperêz him li welêt him jî li Tirkîyê livbazî û çalakiyan bi rûmet pêkanîn. Jinîn welatparez di ci-vînîn xwe de li ser rewşa jînîn Kurd rawestîn û pîrsigirêka neteweya Kurd anîn zîmîn. Li ser wate û girin-giya 8 ê Aderê dûvedirêj sekinîn.

DGM kitêbêni Beşikçi dicivîne

● Mamosteyê bi nirx İsmail Beşikçi, di dadgehê di li dijî terora dewletê ya li ser gelê Kurd rawestiya û vê terorê hûre-hûr şirove kir

Mamosteyê hêja İsmail Beşikçi, ji ber pirtûka xwe ya bi navê "Kürtlerin Mecburi İskanî" careke din derkete pêşberî dadmendê dadgeha ewlekarî (Devlet Güvenlik Mahkemesi). İsmail Beşikçi ev pirtûk di sala 1977 an de derxistibû. Ji bo vê pirtûkê salak û nîv ceza xwar û di girtîgehê de ma. Di wê demê de tewan (ceza) li gor rîzika (kanun) 142/3 hatibû birrîn. Ev rîzîk rabû, pirtûk ji nuh ve hate çap kirin, lê içar di derbareyê vê pirtûkê de dawe li gor rîzika 3713 hat vekirin û pirtûk jî dîsa berhev kirin.

Mamosteyê wêrek (bê tirs) di dadgehê (mahkeme) de li pêşberî dadmend (yargıcı) xwe wiha diparêze: "Mirovên ku tiştekê wan ên gotinê hebe, divê bêjin. Nivîskarî, parîyek jî ev e. Hikûmeta Tirk û karbideşten dewletê rîzîkên 141, 142 û 163 yên TCK rakin û gotin dewleta me bû demokratîk, lê li şûna van rîzikan, yê din anîn bi cih kirin. Bi vê şeweyê, azadiya ramyârî (fîkrî) dîsa qedexe kirin. Li

vir eşkere xwiya dike ku ev dadgeh û ev dawe, tiştekî konavanî (siyasi) ye. Di raman û pirtûkan de li pey tawan (suç) ar nayête gerîn; ev tiştekî derdemî (çağdırı) ye."

Mamosteyê bi nirx İsmail Beşikçi, di dadgehê de li dijî terora dewletê ya li ser gelê Kurd rawestiya (sekinî) û vê terorê hûre-hûr şirove kir.

Pirtûkîn mamoste yê ku derbareyên wan de doz hatine vekirin û berhev kirin, pir in.

Neh pirtûkîn wî yê bi navê "Ortadoğu Devlet Terörü", "Unesco Mektup", "Başkaldırının Koşulları", "Bilim-Resmi İdeoloji Devlet-Demokrasi ve Kurt Sorunu", "Kurt Aydını Üzerine Düşünceler", "Zihnimizdeki Karakolların Yıkılması", "Cumhuriyet Halk Fırkasının Tüzüğü (1927) ve Kurt Sorunu", "Bilim Yönetimi". Pirtûkîn wî yê din jî di derbarê wan de dawe, vebûne; lê nehatine berhev kirin. Wek "Devletlerarası Sömürge Kürdistan", "Türk Tarih Tezi Güneş-Dil Teori si ve Kurt Sorunu".

Endama YJWK Zozan: ‘Azadiya jinan di rizgariya welêt de ye’

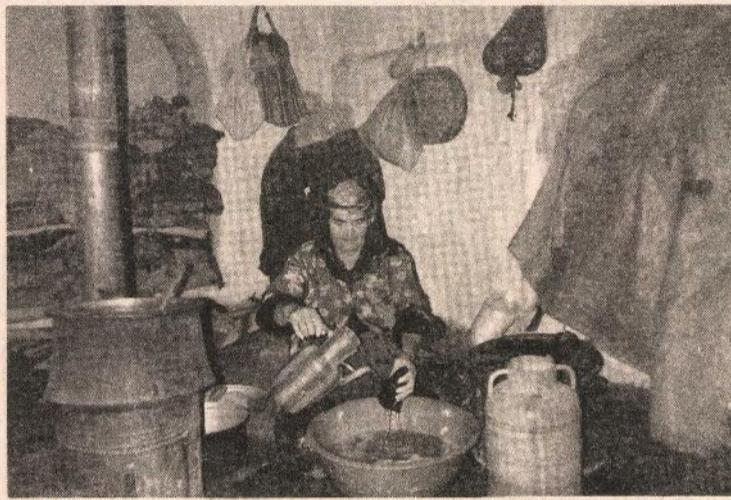
Wekî ku tê zanîn 8'ê Adarê roja jinan a navnetewî ye. Di hemû cîhanê de, jin vê roja xwe, bi çalakiyên cihê cihê pîroz dîkin. Kolan û meydanan bi bandrolên xwe yên rengîn di-xemîlinin. Panel, semîner û şevan çedîkin.

Jinê Kurdan jî, çi li welêt, çi li derveyê welêt 8'ê Adarê pîroz dîkin. Lî, jinê Kurdan wek hevalen xwe yên din, bi tenê di 8'ê Adarê de, di kolan û meydanan de nîn in. Rewşa welêt, rojeva jinê Kurdan ji

vebe; jin jî, ji koletiyê xelas bibin û civateke demokratik ava be.

YJWK, ji bo ku tevayiya gel bi rîxistin bike, xebat dîke. Û wek prensîb şerê çekdarî û şerê gelêri ji xebata xwe re, bingeh qebul dîke.

YJWK, bawer dîke ku, ji bo serbixwebûna neteweyî yekîtiya welêt, divê di her perçeyê Kurdistanê de, gelê Kurd bi hêza wê perçê bingeh bigre û di nav perçeyen welêt de hevkârî û alîkariyekî xwirt hebe.

binî ve guhertiye. Di hemû rojê salê de, jin û neheqî, jin û zuhûm li hember hev in. Bê guman ev rewşa han, êş û kesera jinê Kurdan bêhtir (zêdetir) dîke. Ev rewşa han fedekarî û westaneke bê sînor dixwaze ji wan. Jinê Kurdan jî, ji berpîsiyariya demê narevin. Ji bo vê yekî, serê serîhildanan dikşînin. Ji bo parastin û rizgariya welêt, çiyayen welât xwe bi tenê nahêlin. Dibin şervanen azadî û wekheviyê.

Li derveyê welêt ji jinê Kurdan karêñ pir hêja ji bo welât xwe dîkin. Her wiha li Swêdê jî, di komelan û yekîtiyan de bi pirsên jinan û yê têkoşîne mijul in.

Mî bi munasebeta 8'ê Adarê, bi endama YJWK'ê (Yekîtiya Jinê Welatparêzê Kurdistanê) Zozan re, li ser pirs û pirsgirêkî jinan û yê têkoşîne peyivîn.

Hevala Zozan, berê em dixwazin tu, ji me re rîxistina xwe bidî nasîn û bi kurtayî ji bo xwendavanen me armancen rîxistina xwe bidîzanîn.

Berê ez dixwazim li ser navê YJWK'ê spasiye we bikim. Em gelek kîfxweş in ku di rojekê wiha de, we ev hevpeyîn bi me re çêkir.

Yekîtiya jinê Welatparêz di meha Çiriya paşîn 1987'an de kongra xwe ya Yekemîn çekir û bi avakirina yekîtiyên xwe dest bi têkoşîne kir.

YJWK, li dij kolonyalîzmî şer dike û dixwaze sisteme feodal û ya komprador bê rûxandin û ji bo pêşveçûna civatê, rîji çinê nedkar û karkeran re

YJWK, şoreşa Kurdan, perçeyekî ji şoreşa cîhanê dibîne. Ji bo wê jî, bi hêzen pêşverû, demokrat, şoreşger û yên welatparêz cîhanê re têkiliyê germ datîne û ji bo pêşveçûna tevgera jinê cîhanê însiyatîfa xwe ya pêşeng bi kar tîne.

Li gor van prensîban YJWK, di serî de li li bakurê welêt û di tevayiya cîhanê de jinê Kurdan bi rîxistin dîke, yekîtiya jinan çedike û têkoşîna jinan xwirt dîke.

YJWK, li hemberê koçkirina ji welêt e. Lewra dijminen kolonyalîst dixwazin em ji welât xwe derkevin. Li dij vê polîfîkayê YJWK, vegera welêt ji xwe re dike şîar.

YJWK, li dij femînmî û reformîzmî ye. Ji ber ku em bawer dîkin, ku bi dîtinê wiha jin rizgar nabin. YJWK, jinê Kurdan li dij kolonyalîzma Tirk di nav çalakiyên polîtîk de digre û ji bo rizgariya netewî, tevgera jinê têkoşer ava dike. YJWK, di nava têkoşîna rizgariya gelê Kurd de, bi pirsên rojane re jî mijûl dibe. Ji bo çareserkirina problemen jinan wek perwerdebûnê, aborî û pirsên sosyal rîxistinan çedike û têkoşîn dide.

Pirsa me ya duyemîn jî, di derheqê têkoşîna jinan ya welêt de ye. Wek me di serî de jî behs kiribû, jin di têkoşîna rizgariya neteweyî de bi şêweyekî balkêş cihê xwe digrin û rolekî mezin di-

leyizin. Mirov çaxa ku civata Kurdish ya çend sal berê difikire, ev bûyer, ji aliye têkoşîna jinan ve pir bala mirov dikşîne. Ma bi dîtina te, mirov dikare vê rewşê bi çi awayî izeh bike?

Rast e, jinê Kurdan iro di têkoşîna rizgariya netewî de rolekî mezin dileyîzin. Ez bawer im ku, di dîroka welatê me de bi vê firehî û bi vê zanabûnê, tevgera jinan tu car ewqas bilind nebûye. Helbet tu pêşveçûnê civakî bê sedeman çê nabin. Û ya jinê Kurd jî wiha ye. Sedemên serîrakirina jinê Kurd hene. Hem jî pir in. Wekî ku tê zanîn, civata welatê me bi sed salan e ku di bin zulm, zordarî, jenosid û asîmîlasyona dewletên dagîrker de ye. Kolonyalîzmî di civata me de her tiş, ji binî ve texrîb kiriye. Ji vê xezeba kolonyalistan jinê Kurd jî, parekî mezin girtiye. Ji ber ku jin di civata me de, herî qategoriya jar bûn, zulm û zordarî hem wek çînekî bindest, hem wek Kurdekkî û hem jî wek jinekî dîtiye. Jinê Kurd hem ji şexsiyata xwe ya neteweyî û hem jî, ji şexsiyata xwe ya ferdi dûr ketibûn. Têkilî û dîtinêna paş, ku li civata me hebûn, rewşa jinan hem jî, xirabtir kiribû. Tixûben jiyanasosyal a jinan diyar bûn. Jin, di mala xwe de, diya zarokên xwe û kevaniya malê bûn.

Belê, ev rewşa han iro guheriye. Ev guherandin berhemê xebata gelek salan e. Jinê Kurd bi têkoşîna Partîyê hatîn rizgariyê. Di navbera 1973 heta 1978'an de gava ku dîtinê şoreşgerî di nav civata Kurdish de belavbûn, kêm be jî tesîrekî baş li ser jinê Kurdan çê bû. Mirov dikare vê gavê wek destpêka rizgariya neteweyî û ya jinan qebûl bike.

Çaxa ku têkoşîn di navbera 1978-80 ket qada pratîk û polîtîk, tevgera jinê welêt, ji merhaleyekî gelek dijwar û giring derbaz dibûn. Di vê demê de jinê Kurdan rîya rizgariya xwe dîtbû, û di warê rîxistimî, îdeolojî û pratîkî de tevê têkoşînê bûn. Ev tevgera jinan li dij kolonyalîzmî û sistema feodalî, bû derbeke mezin.

Li serê çiyan, bajar û zîndanan, têkoşîna jinan ya bi şeref dom kir. Di refen jinan de, jinê mîlitan û qehreman çê bûn. Di vê têkoşînê de wek Beşey Anus, Azîme Demirtaş, Hanim Yaverkaya, Çîçek Selcan, Rahîme Kahraman şehîd ketin û di nav refen şehîdên nemir de cîhe xwe girtin. Di nav jinê welatparêzê welât me de, gava dîrokiya 15 Tebaxê 1984 deng da. Têkoşîna jinan bi avabûna Eniya Rizgariya Netewa Kurdan hîn jî fireh û bi biryar bû. Di 1987'an de, bi flankirina YJWK'ê mirov, tev-

gera jinan di serîhildanan de dibîne; ger iro mirov, dîlana û xwîşkîn me li ber zîndana te-maşê dîke, û ger mirov iro bê hejmar keç û bûkîn Kurdish li diyarê çiyayen welêt dibîne; divê mirov şaş ne be! Ev pêşveçûn xwedî dîrokek û ke-dekî mezin e. Min bi kurşî behsa viya kir.

Niha jî em dixwazin li ser rewşa jinê Kurdan ên ku li Swêdê dijîn, rawestin. Wekî ku em dizanin ji gelek sede-man Kurd ji welêt derketine û li Swêdê bi cih bûne. Ji welêt derketin, ji me Kurdan re hînek problemen nenas jî, bi xwe re anî. Wekî ku em dizanin di navbera civata me û ya Swêdê de ferqîn mezin he-ne, ev bi serê xwe problemek e. Em dixwazin tu hînek, ji me re behsa van probleman bikî û bi baweriya te, mirov dikare van probleman bi çi awayî çareser bike?

Rast e, di navbera civata Kurdish û yê Swêdîyan de ferqîn mezin hene. Bê guman ev du cîhanen cûda dibin sedemên probleman. Bi rastî analîzkirina problemen jinê Kurdan yê Swêdê pirseke gelek fi-reh e. Û ez bawer nakim di îm-kanen wiha bi tixûb, de mirov dikare, vê karê bike. Lî ez di-karim bi kurtayî û warî de çend tiştan bêjim. Berê her tişî civata Kurdish, wek civateke xwedî fonksiyonen normal ni-ne. Welat bindest e, û di bin

bîr ve dîkin an jî bi awayiyê ekstreem têkiliyê xwe yê civakiyê berê rexne dîkin. Ev guherînen radîkal di tevayiya têkiliyê wan de dîbe sedemên probleman.

Problemeke din jî, di pirsa wekheviya mîr û jinan de ye. Helbet di civata me de jî, civata Swêdê de jî wekheviya ku em dibêjin tune ye. Ev tiştekî eşkere ye. Lî ji vê wekheviyê mirov divê ci fam bike. Pir caran wekheviya jin û mîran di karê malê de an jî ji jiyanâ rojê wek pîvan tê qebul kirin. Gelo ger mîrîn Kurdish, di jiyanâ rojane de, ji jinan re alîkariyê bikin, jinê Kurdan azad di-bin? Helbet şikara me jiyanâ malbatî demokratik kirine. Ü red kirina têkiliyê paş û feodal e. Lî wekheviya jin û mîran ançax di civateke azad de pêk tê... Anglo têkoşîna neteweyî û civakî garantiya wekheviyê ye. Jin çaxê ku tev li têkoşîna welêt bibe, xwe bi civatê bide qebul kirin, bi rûmet û qedirbilind dibe. Dîroka têkoşîna me, bi mînakên wiha tijî ne. Iro jinê gerîla di civata Kurdish de xwe nîşan didin. Zekîye alkan bûye simbola şer-ref û qehremaniye. Navê Leyla Qasim di dîroka Kurdish de bûye stîrkeke zérin. Bi kurtayî divê jin li têkoşîna welêt xwedî derkevin û zanibin riya wekheviyê di têkoşînê de ye.

Di dawî de ez dikarim, çend tişten din jî bêjim. Ji welêt der-

erîşen dijmin yê cûrbecûr de ye. Jin, ji civateke birîndar tê. Di derheqê civata Swêdê xwedî agahdariyeke baş nîn in. Pirrê caran agahdariyê şaş ji der û dora xwe digrin. Li gor hîne-kan civata Swêdê civateke îde-al e. Nezanîbûna zîmîn û kîmîniyê din van agahdariyê şaş hin jî, bi hêz dîkin. Gelek caran jin an jî mîr, bi şêweyekî bi lez dixwaze xwe adaptâ civata Swêdê bike. Lî, ev daxwaz wekî ku tê hesab kîrin, gelek caran naçe serî, ev dîbe sedemê probleman.

Ji alî din ve jinê Kurdan, ji şertîn gelek dijwar hatine. Hînek ji wan demek şunda rewşa civata xwe ji gelek aliyan ve

ketina me bi serê xwe problemek e. Ger em naxwazin jî xwe re, ji malbatî xwe re probleman nuh çêkin divê em berê xwe bidin têkoşîna welêt. Bi hevalen xwe yê mîr re di têkoşînê de bikevin hemberiyê. İmkanen ku li vira hene, bikin xizmeta welêt. Em divê vê yekî birve nekin, di civateke kole de azadiya ferdî tuneye. Iro zîncîra koletiyê di stuyê tevayiya civata me de ye. em divê jin, mîr, kal-pîr, xort heta zarok mil bidin hev û em xwe bi tevayî ji zîncîra koletiyê rizgar bikin.

Spas ji bo we, bila 8 ê Adarê ji jinê Kurdan re piroz be!

Heppevîn: J. Suwar

Gelê me hewcedarê berhemên bi mesaj e

M. Ali Tüysüz

Rojname, kovar û pirtûkên ku rewşenbîr û rêxistinê Kurd di van heşte salêni dawi de weşandin bi piranî pirbabet bûn; yanê siyasi, çandî, dîrokî û îdeolojîk bûn. Wan zulma li ser gelê me, zordariya nijadperest û dagirk-er pir caran anîne ziman.

Bêî ku di nav Kurdan de bijîn û bêî ku çareserkirina pirsa gelê me ji xwe re bikin armanc û pêde dakevin, rewşenbîrê Kurd, li derveyê welatê me, bêî ku têkilî bi têkoşîna (mûcadale) Kurdan re deynin, behsa pirsên welatê me kirine.

Lê herçiqasî, di vî warfî de gelek xebat hatine kirin jî, ji bo çareserkirina (halkirina) pirsa Kurdan, gavêñ pêwist (lazim) ên radikal heta çend salan berê jî ne hatibûn avêtin. Û bi taybetî (û nexasim), ji bo pêşvebirina têkoşî-na gel, berhemên pêwist û bi mesaj, di dîroka (tarix) Kurdan de gelek kêm in. Ji sala 1898'an bigire heta 1980-an berhemên weşandî ku rewşenbîrên (zanayêñ) Kurd aferandine (çêkirin), nikaribûne di dîroka welatê me de rûpeleke nûh û bi namûs vekin. Gelê Kurd, gelek feyde ji van rojname, kovar û pîrtûkan ne dîtive. Gelek sedemân (sebeb) Ji bo pêşvebirin û xwirtkirina têkoşîna gelan, roleke bingehîn (temel) û yekemîn nefîze jî, hebûna weşanêñ (yayin) hêja û qenc, rê li ber şoreşger û welatparêzan ronî dike. Di weşan û çapemeniyê de, hebûna mesajên piralî, ji bo hêjabûna wê pîvanek (mê-zênek) e. Bi gotinek din, heger li dij wehşetea dewletê û çînêñ serdest, ni-vîsîn yan jî berhemên ku çap dibin, potansiyeleke gelêri diafirîne û van potansiyelan ji bo mafêñ vî gelî bi rê dixe, wê çaxê mirov dikare bibêje, mesaj hatine dayîn û ew gihiştine gel.

Ji bo ve yeke, mirov kare
bibêje, rola mesajê şoresser ji
bo şerê azadiyê gelek girînge.
Pêşvebirina ziman, çand û
huner û azadiya wan bi azadiya
gelê me ve pir girêdayî ye. Pir-
sa mafêni mirovatîyê, demokra-
sî û pêşketina ekonomiya welêt
jî bê şerê azadiyê ne mumkun
e. Belê hîn jî, li hember vê ras-
tiyê, îro hinek rojname yan jî
bîrûbawerî hene, ku dibêjin
"Em ne siyasi ne, lê belê em ji
bo ziman û çanda Kurd xebat
dikin."

Heger em li vir vegerin ser
weşanên Kurd û çend gotinêñ
din bibêjin, pêwist e, ku em

behsa İsmail Beşikçi bikin. Berhemên İsmail Beşikçi ne bi Kurdi bin ji, ji ber ku ew li ser Kurdistan dinivisîne, divê berhemên wî wek yên Kurdistan werin hesabkirin.

İsmail Beşikçi ji "Göçebi

XAÇEPİRS

ÇEPERAST: 1- Xwişka Hiroşimayê, cihê vebirîna Kurdan li başûrê welêt / Welatekî ji Sovyeta kevin. 2- Meha serhîldan / Pişeya Japonan, yê rêxistina çiçekân / Ciwanmîr / Notayek. 3- Listikekî Zarokan / Notayek / Celebekî mercekê / Bi kêrî raxistinê te, berr / Bitirkî kuçik / Reqamek / Grame-ra muzîkê / Ji yewnana kevn navê ilâhe yek / Li rojhelata navîn navê dewletek kevin. 5- Sembola Helyûm / Kin gotina Hoşîminh, apê....? / Danek rojê / Dikandar malên xwe li ser birêz dikin / Plaqa Lîbyayê. 6- Sembola Selesyûm / Kemilan-din / Madenek bi qîmet. 7- Bernavê, Mele Mustefa, di wêne de tê ditin / Da, daye / Cinavka xwedî bûnê ya duye-mîn. 8- Istisna / Navê eşirek li welat / Ters. 9- Ne xerab, baş / wêne û heykelên dêra / Navê sewalek / Navê partiya ku ji bo bakûra Îrlanda Têkoşîn didin. 10- Navê mehek / Navê avek tal ku ji zikê mirov derdikeye / Plaqa Tûnusê. 11- Dayîk ji bo zarokê xwe razînin dibêjin / Evdal. 12- Yê ku Rexna dike / Navê Celebek pizrik. 13- Cin-net / Sembola Zêr / Banesanek bêhntengiyê / Cihê ku qampa Mahsum Korkmaz lê ye. 14- Yê lenet lê hatiye / Sembola Brom / Xwedî. 15- Navê esîn û gundek li sérte / Çeşit. 16- Wext, zeman / Li Spanya Navê partiya ku ji bo xelasîya min-tiqe bask têkoşîn dike / Rut-bebek eskerî / Navê ilahêk Misriya.

SERÉJÉR:

SEKJER.
1- Navê demsalek / Bav û
kalên me / Kar, şixul. 2- Tore,
qaîde / Heywan / Şerm, eyb /
Navê xwarinek Sewala. 3-
Beden, govde / Navê çiyayek
li welat / Derd, kul. 4- Cihê si-
tendina lazmatiyêñ malê /
Sembola Zirkonyum. 5- Cihê
ku miroy pêde dice / Xwiska

Alikan Aşireti, 1967'An de
bigire heya iro nêzîkê 25
pirtûkan nivîsîne. Heger mirovan
berhemên İsmail Beşikçi i
berhemên rêxistin û rewşen
bîrêن Kurd bide ber hev, him ji
aliyê lêkolînî ve berhemên İsmail
Beşikçi objektifstir in
him ji aliyê mesajî ve pirtükê
İsmail Beşikçi pir hêjatir û pir
alî ne. İsmail Beşikçi di ber
hemên xwe de gelek mesajan
dide me. Di warêن mesajan
İsmail Beşikçi, Ehmedê Xanî
tîne bîra mirovan. Ji ber ku ewi
ji gelek rewşenbir û 'şoresh
gerên' Kurd zêdetir xwedî
mîrasa Ehmedê Xanî derketiy
û di dadgehêن (mahkeme) da
gîrkeran de, ji gelek Kurda
xwirttir, ji bo vê mîrasê li berx
wedaye.

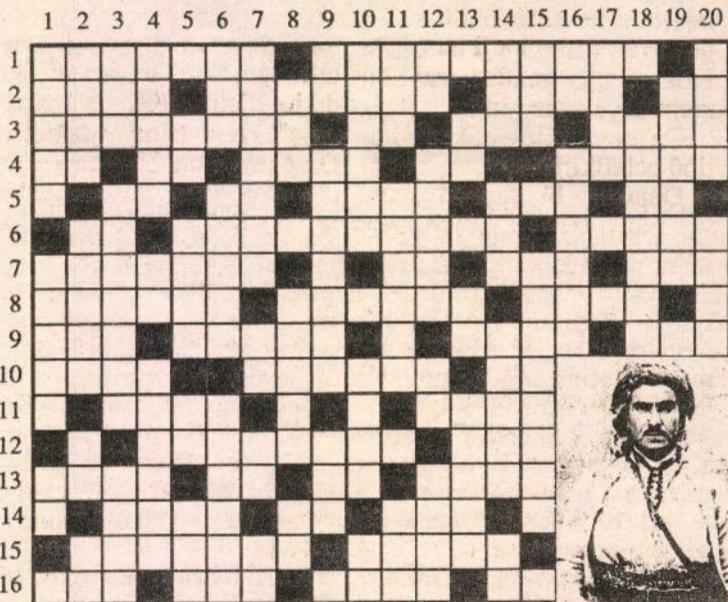
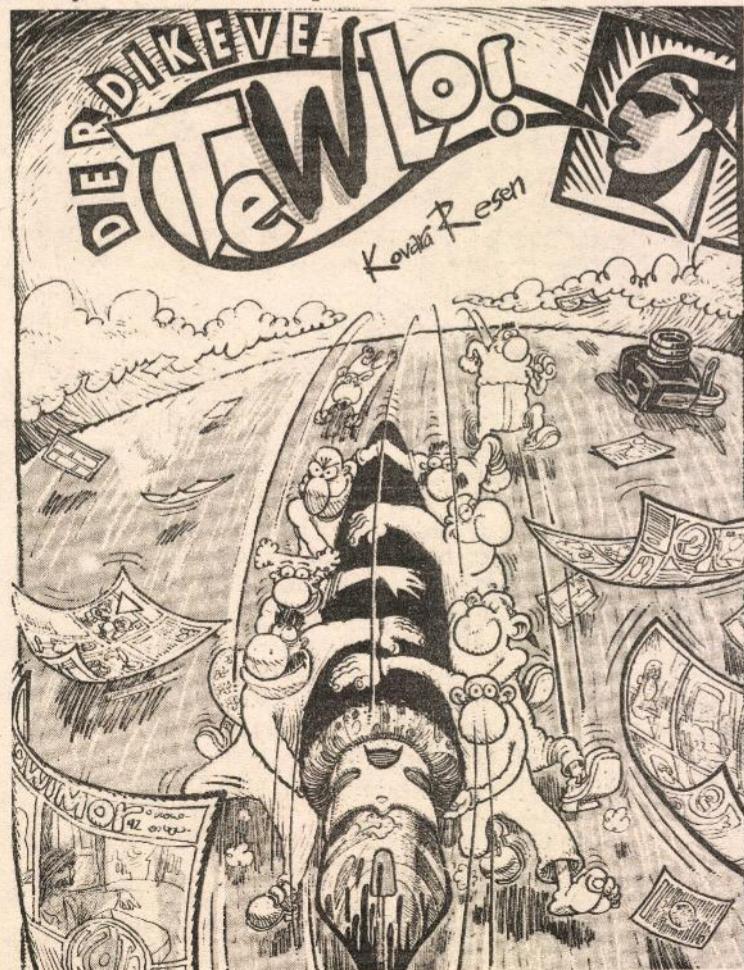
İsmail Beşikçi ci dibêje ya
jî mesajên ku ew dide me ci ne

Bi kurtî, ew ji wek Ehmedê Xanî neteweyê Kurd layiqê bindestiyê nabîne. Ji bo azadiyê riya rizgariyê nîsan dide.

"Hercî bire şûrî destê hîm-met. Zept kir ji xwe re bi mîrî dewlet." Ismail Beşikçi di hev-peyvînekê xwe de wiha dibije: "Divêt Kurd xwe bi xwe birêve bibin û ïdare bikin. Xweîdareki-rin û xwebirêve birina Kurdan ya herî neqenc, ji birêvebirin û ïdarekirina herî baş a van dewletan cêtir e."

Gelê Kurd ancaq bi tawîzne-
dayîna van mesajan dikare bi-
serkeve. Û iro ev mesaj ji têko-
şîna gelê me re, rê nîşan didin.
Divêt her şoreşger û welat-
parêzên Kurd di nivîsên xwe
de, xwe nuh bikin û ji bo azadî,
serfirâzî û serkeftinê, rûpela dî-
roka me ya kevnare bigirin û
rûpelên nuh vekin.

Amadekar: Nijad Yaruk

5- ARI / SAR / ILON / RİT-
OL. 6- REMEZAN / İR / AR /
BAYAR. 7- EMAN / XAK /
İFLAS / GELİ. 8- ANİN
MELSA / NATO / İTA. 9- AR
/ ŞOREŞ / AND / NİKEL. 10-
EKTİ / İMLA / KİL. 11- ASA
/ AFİŞ / ETLAHİ. 12- DO /
AS / È / İON. 13- EREB /
TAX / PKK / LO. 14- KA-
MAX / LAME / ARİK. 15-
ANA / EY / MİSAL / NE. 16-
RİYATFZE / TU / AC.

SEREJÉR: 1- KEVNARE / AMADEKAR. 2- OL / OREMAR / SORANI. 3- NİŞTİMAN / EA / EMAY. 4- EŞİR / ENİŞK / EBA. 5- VĒL / EZ / NOTA / XET. 6- ARAM / AX / RİFAT / YE. 7- NASNAME / İSAL. 8- İD / MA / KEŞİŞ / HAME. 9- ABORİ / Mİ. 10- ARES / RİSALE / PEST. 11- PARTİ / FANATİK / AU. 12- ZELAL / LOKAL. 13- FA / ORAN / KAN. 14- QANÛN / SALİH / LİNC. 15- AŞİT / LİTOKE. 16- Mİ / ARAGON. 17- SÜRİYE. 18- LT / İTALİK. 19- OTORİTE. 20- WAN / AL.

HEFTEYAÇI
**ÇEPERAPST: 1- KONEVA
Nİ / APO / QAM / LAW /
ELİŞİR / DARA / FAŞİST. 3
ŞİLAN / BERZANİ / ON 4
NOTR / MAMOSTE / ÜTARİT**

NEQUSK
Amadekar
Aram Cem

Divê em an armancê
an jî rîya ku me dibe armancê
hilbijêrin...

Jean-Paul Sartre

Nusret Demiral: Birçiyê kuştina mirovan

Serok sawciyê
Komîteya Ew-
lekariya Nete-
weyî ya Enqera
Nusret Demiral
(Ankara Devlet
Güvenlik Mah-
kemeler(DGM)
Başsavcısı) ca-
reke din şdama
parlamenten
HEP ê dixwa-
ze.

Berê jî berf
bi demekê Nus-
ret Demiral ra-
porek dabû Se-
rokê Meclisê
Hüsamettin
Cindoruk û di
rapora xwe de
pêşniyar kiribû ku ji mebûsên

HEP ê giş mafêñ wan ên
mebûstiye bêne girtin.

Daxwaza Demiral ne ha-
tibû qebûlkirin.

Demiral bi taybetî daye
pey Xetîb Dîcle û Leyla Zana
û bela xwe ji wan venake.

Li gora Demiral têkiliyên
Leyla Zana û Xetîb Dîcle bi
Partiya PKK re hene û ev
têkîf jî bes in ji bo ku

Mebûstiye van kesan bête ra-
westandin û di pey re jî bêne
îdam kirin.

Têkiliya mebûsên HEP û
SHP ê bi PKK re heye yan tu-
ne ye, hebe çawa bi û bi ci
awayî heye li aliye kî belê he-
ger her têkiliya bi PKK re bes
be ji bo ku mirov bête girtin û

îdamkirin, divê bi milyonan
mirovê Kurd ku herroj bandikin; "bijî PKK, bijî serok
Apo" giş bêne îdamkirin.
Divê bi sedhedhezaran Kur-

dên li bajarêñ mîna Stembolê
ne, li İzmîrê û Edenê ne, Li
Antalya û Enqera ne... tev bê-
ne gulebarankirin û bidarveki-
rin.

Baş e ku herkes wek Serok-
sawciyê Mehkema Enqera ne
birçiyê kuştinê û tîhê xwîna
mirovê Kurd e.

Divê mirov şukra xwe bîne
ku hê mirovê mîna Ismail
Beşikçi jî hene li Tirkîyê û
heta kes û şehsiyeten wek Be-
şikçi jî hebin wê birayetiya
Kurd û Tirkan jî bijî.

Di nav her mîlef de mi-

rovêñ baş û xe-
rab hene. Baş
û xerabêñ gelê
Tirk jî hene.
Baş jî û xerab
jî dibin serav-
de yan jî serbi-
lindayî û rû-
met ji bo xel-
kên xwe.

Nusret De-
mîral ne ji bo
Tirkan û ne jî
ji bo mirova-
yetiyê nimûyek
baş e, bervaja
(tersine) serizmayî
û quşûreke me-
zin e. Kesêñ
wilo gel û

xelkên cihanê dikin neyârêñ
hev, netewan berdidin pêxîr û
qirika hev. Kesêñ wilo leke
ne, kurmîf ne û xwedêlêxistî
ne.

Li hember vê, mirovê wek
Beşikçi jî dibin dermanê bi-
rînêñ navneteweyî, xerca nav
birayetiya miletan û sembolêñ
însanetî û humanîzmî.

Ev herdû mirov jî gerek ji
bo giş rewşenbîr, şareza û bîr-
bîrînê Kurd û Tirk re bibe ders
û şbret. Tiştêñ ku mirov ji
herdû numûnan jî hîn bibe he-
ne: Yek avahiya birayetiya
salan hildiweşîne, dihêne
xwar û yê din bi giş karîn û
taqeta xwe dixebite vê
avahiye biparêze û bîne û tamîr
bike.....

"Roja te pir xweş, şehbala perî /Jî min ci dive, li ci di gerî?"
Cegerxwîn

TÎR

Musa Anter

Xwendin

Tarîxa dînyayê di qisim in. Yek ya nezaniyê û ya didiwan a
xwendin û nivîsandinêye. Gerçî hinek dibêjin li Cizîra Botan
tabletek derketiye ketiye desten Almanan, tehlîl kirine ku berî niha
bi 40 hezar sal hatiye nivîsandin. Lî bi piranî qenaet ew e ku nivî-
sandin îsal deh yazde hezar sal in hatiye nivîsandin.

Zanan hene bê nivîsandin û xwendin bûne pêxember.

Wek Hz. Muhemed îşê wî rehet bû wekî jê re dihat Cebraîl jê
re digot wî jî ji xelkê re digot. Lî wilô bi dest xelkê hema nakeve.
Ji ber vê yekê Mihemed jî şireta xwendinê li însanan kiriye. Wehi-
ya pêşî je re hatiye bi erebî gotiye "iqre bi îsmî rabîke." Yanî bi
navê xwedê bixwîn. Dûre jî Mihemed di hedîsa xwe de gotiye.
"Bixwînin ku xwendin li Çinê jî be." Tê xwiya kîrin ku bihayê xen-
dinê tuneye. Îlmzanaya dînyayê bi zeman re dikeve ser hev, tu iro
kitêbekê bixwînî, wek tu li alimekî berî niha bi du hezar sal mirîye
dihishîsî. Ku mirov li gora serê xwe tenê bimîne tişt nayê safî kîrin.
İlim bûye wek şewqa rojê ne a kesî tenê ye riya însana gişan e. Bi
wî şerti ku însan bi ser riya ku jê istîfade bike bikeve.

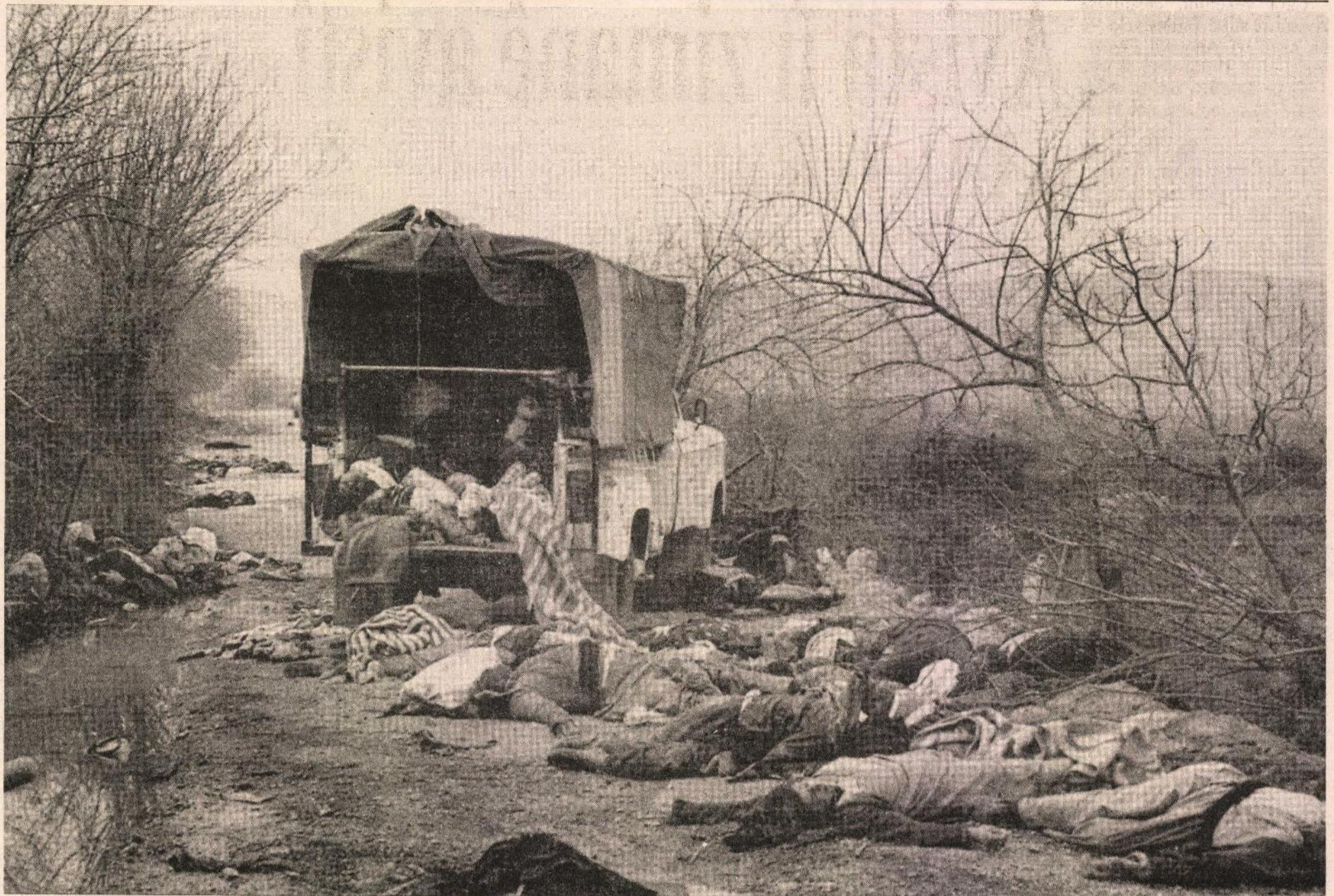
Tiştin hene. Însan hînê wî dibe. Wek çıxarê, wek vexwarinê,
wek tolaziyê, wek daheva mal û milk, lê ez yeqin dikim ji însen re
hînbûna herî bi fêde xwendin e. Pêşî belkî xwendin bi merev ne
xweş be ev ên din jî wiha ne, lê ku merev dom bike û xwendin bi
merev xwe bibe êdin hew mirovdikare berde. Lî de îca xwendin jî
ji kitêban e û kitêb jî şekil şekil in. Ji van kitêban ya qenc ewe ku
mirov xwe bielimîne kitêbên bi fêde û hêja. Herçî eşka hinek însa-
nan di tarîxe de ye, ya hanka di felsefê de ye, heta ya hinekan di
romanî sivikî eşqê de ye. Lî ya baş ewe ku bi xortanî xwe bielimîne
kitêbên ilmî û bi fêde. İro kitêb fîrbûn e, emrê mirov têrê na-
ke ku mirov hemû kitêban bixwîne ya bi aqîş ewe ku mirov çavêñ
kitêban bixwîne. Yanî bi kurdi diben deqê kitêban. Salê mirov deh
kitêbên baş bixwîne pêncî salî dibê 500 kitêb ew jî besî mirov e.
Xwendina kitêbekê ne ku merev bixwîne û hemû di serê mirov de
bimînê, îmkan jî tine û ne baş e jî. A baş ewe ku mirov kitêbê bix-
wîne, cewherê wê di serê mirov keve, Wextê ku lazim bû ew cew-
her ji ber xwe ve xwiyayî dibe. Nîtekîm hinek quranê ji ber dikin, lê
tu dineri bi pirayî ji quranê pêv tiştek di serê wan de tune. Fêda
xwendinê bi zeman re tê xwiyanîkîrin û hêdî hêdî tê hezimkirin. Ku
ne wiha ba merev wê zarokên xwe bidana hev, di pênc şes me-
han de dersê ilkokilê ortê, lise û unîversîte ji wan re bigota û bigo-
ta temam. Lî de ne nabe hetaku mirov xortekî bîghîjnê 20 salan
25 salan divê mirov lê dakeve. Di heqê ilim û stendina zaneyê de
gelek filozofan fîkrîn xwe gotine. Hinek diben mejîyê însen wek
lewheke mermer e ku însan dixwîne zaneyî li ser tê nivîsandin. Hi-
nek jî diben pişti xwendinê hisê zanebûn jî însen re çedibe. Hinek
diben her ku însan dixwîne tara mejîyê wî fireh dibe û pir tişt dike-
vin hundîrê wê tarê. Taşî kî ci bêje xwendin hîmê zanayeyê ye. İro
û berê jî Kijan mîletê xwendevár li pêş in û meqbûl in. İro heke
Yewnan delalê Ewrûpa ne bi xêra xwendavanê xwe Sokrat, Ef-
latûn û Arêsto ne. İro jî dînyaya pêde çûyî bi xêra xwendinê pêde
çûye. Berî niha bi 400 salî li Almanya 18 Universite hebûn. 150
salî Berî alema İslâmî li Ewrûpa metbee çêbû. Emre hîn niha çend
Unîversîte û mektebên me hene ew jî midîrên wan îhsan Dogra-
macî û Turgut Özal in. Universitên Ewrûpa temamê hatina dew-
letê di emrê wan de ye. Atomê çedîkin, emre hîn dibêwin bila piro-
fesoren me serbest bifîkir û bêjin yan na? Di ferqa xwendinê de ev
jî heye.

FARQÎN

**"ZIMANÊ KURDÎ
ZIMANÊ ME YE"**

Vokal: Koma Serdîlan

Belavkirin:
Elmas Müzik Üretim
İMC 6. Blok No: 6633
Unkapı / İstanbul
Tel: 528 55 50

Helepçe: Durûtiya dinyayê

Şazdehê meha Adarê ji bo kirine.

me Kurdan rojeye reş û xwênavî ye. Di vê rojê de Sedamê hov û faşist bajarê Helebçe bi erdê re kire yek, 10 hezar însanên me kuştin, çend ewqas brîndar kirin û yên mayî jî ji cih û warêwan dûr xistin.

Di ser qirkirina Helebçe re nêzîka çar salan derbas dibe û hê birfîn vê roja xedar û Kurdkuj nehatine rapêcan.

Me gelek Helebçe dîtine, gelek tişt hatine serê me û me bi sedan felaketêne mezin nas-

Tarîxa me tije rojên ne xweşin û xwîna me bê sekin dihê rijandin.

Çavşor û zordar nahêlin em çavêx wê vekin.

Em bindest in, malê me ne yê me ye û namûsa me ketiyen nav lingan.

Li ser vê dinyaya fireh û bê dawî hê em nebûne xwediyê xwe û tiştekî.

Roja em neyên kuştin, em neyên girtin û nekevin bin potîn û cizmîn reş tune ye.

Xêmexwaz û qencînex-

wazêne me bê wîjdan û bê rehm in. Dilê wan bi me naşewite. Dixwazin kinêsa me vemîfîn û dûnde ji me nemîne.

Carna me davêjin distêna kelândî, carna çavêne me derdixin û neynûkêne me radi-kin.

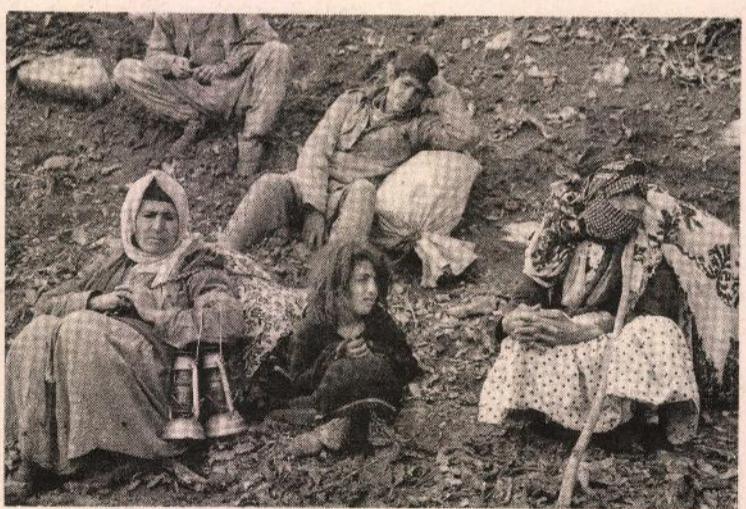
Car hene me dixin telîs û çewalan û me davêjin çemê Mûradê, car hene li ser hemla zikên pîrekên me dikevin şert û zikê wan diqelêşin.

Ü bê hejmar car jî hene ku me bi komikî dişewitînin, dikujin û jehir didin.

Hejmara kuştîyên me, kesen me yên hatine şewitan- din û jehirdayîn bi tenê di 70-80 salên dawî de milyonan derbas dike û ji nifûsa gelek welatênu ku îro endamên Koma Miletan in çend qat zêdetir e.

Çend mîletên hatine qirkirin mu bi qirkirina wan giş dinya pê hesiyaye hene. Ev mîlet jî Yahûdî ne, Ermenî ne û Kurd in. Bapîr û dapîrên xelkîn Amerîka Latînî Aztek û İndî jî zemanekî hatin qirkirin.

Belê ferqa qirkirinê Kurdan ji yên van mîletên din

Kî, kî ji welate kî, ji ber ci derdixe?

heye. Ferq ev e ku ev hersî qewm û mîletên din carekê du caran hatin qirkirin. Belê qirkirina Kurdan duh hebû, iro jî dewam dike.

Di van rojên ku qirkirin û qetîfama Helebçe aktûel e û li giş dinya pêşverû Kurd, Tîrk, Faris û xelkîn ji bo ku lanetê li Sedamê Faşist bibarînin xwe hazir dikin, generalîn dewletê, li Tîrkiyê xwe ji bo Qirkirineke nuh dişidînîn û nafikirin xelk û dinya wê ji wan re ci bêjin.

Her tirajediyekû qetîfamek ku ku zordar û neyar li welatê me dikin me Kurdayê ji her aliye welat li hev nêzîk dike, me bi hev ve dişidîne û dibe çimentoya yekîtiyeke tekûztir û saxlemtir.

Xelkê Kurd heta iro bi kuş-

Dinyayê li Helepçe temasa kir

Osman Sebri evîndarê azadiya gelê xwe

M. Şefiq

Rewşenbîrê wêrek, şerê serê çiyan, têkoşerê serxwebûn û azadiyê, rizgarixwazê leheng Osman Sebri, di sala 1905 an de li gundê Narincê (Kurdistanâ Ba-kur) ji diya xwe bûye. Di deh saliya xwe de bê bay dimîne. Apê wî Şûkrî lê xwedî derdikeye û ew dide xwendinê. Di sala 1922 an de Osman Sebri, xwendegeha "Rustiyê" kuta dike. Herdu apên wî Şûkrî û Nûrî, ji ber têkiliyên wan ên bi serhildana Şêx Seid re, di sala 1925 an de li Amedê têne dardekirin.

Piştî vê bûyerê Osman Sebri, tevî hevalên xwe bi dizi û eşkere dest bi şerê rizgariya neteweyî dike. Hikûmeta Tirk ew digre û davêje girtîgehê. Di girtîgehê de 3 sal dimîne. Di sala 1928 an de ji girtîgehê derdikeye. Lê piştî çend hîvan dîsa tê girtin. Di sala 1929 an de tê berdan û di dawiya salê de derbasî Suriyê dibe. Belam ew li wir jî, di riya serxwebûn û azadiyê de dimeşe û di nav xebatên giran de cihê xwe digre. Ji ber vê yekê ew pir caran li Suriyê jî tê girtin.

Osman Sebri, xwendin û nivîsandina kurdi li ba Celadet Bedirxan hîn dibe. Piştî hînbûna zimanê kurdi Osman Sebri bi pirs-girekîn dîrokî û civakî li ser Kurd û welatê Kurdan dinivîsi-ne. Ji bili van serpêhatî, hikayet û helbestan jî nivîsiye. Nivîsar, gotar û helbestan Osman Sebri di navbêra 1932-1945 an de li rojname û kovarên kurdi yênu ku Celadet Eli Bedirxan û Kamuran Bedirxan çap dikirin hatine weşandin. Hinek jî helbestan Osman Sebri, di dîwanek biçûk de bi navê "Apo" di sala 1976 an de li Ewrupê ji hêla Hemres Reşo ve hatine berhevkinin û çap kirin. Nivîsar, gotar û helbestan Osman Sebri di Kovara Hawar, Ronahî û Roja Nû de hatine çap

kirin. Em divêni li vir ji van gotar û nivîsaran çend nimûne binivîsin. Tarixa Kurd û Kurdistanê wek rîzenivîs di Hewar'ê de, Ezidi û ola wan ew ji wek rîzeni-vîs di Ronahî de Serpê-hatiya mîrxasên serê Şêx Seid di kovara Çiya de, Ziman û Nivîsandin di Ronahî de hatine çap kirin.

Piraniya helbestan Osman Sebri, yêni niştimanperweriyê ne. Di helbestan xwe de ew tembih û şiretan li gelê xwe dike. Bang li xort û keçen Kurdan dike, ji bo

ku li hemberî dijiminê gelêne Kurd têkevin şerê serxwebûn û azadiyê. Di helbesteke xwe de wiha dibêje:

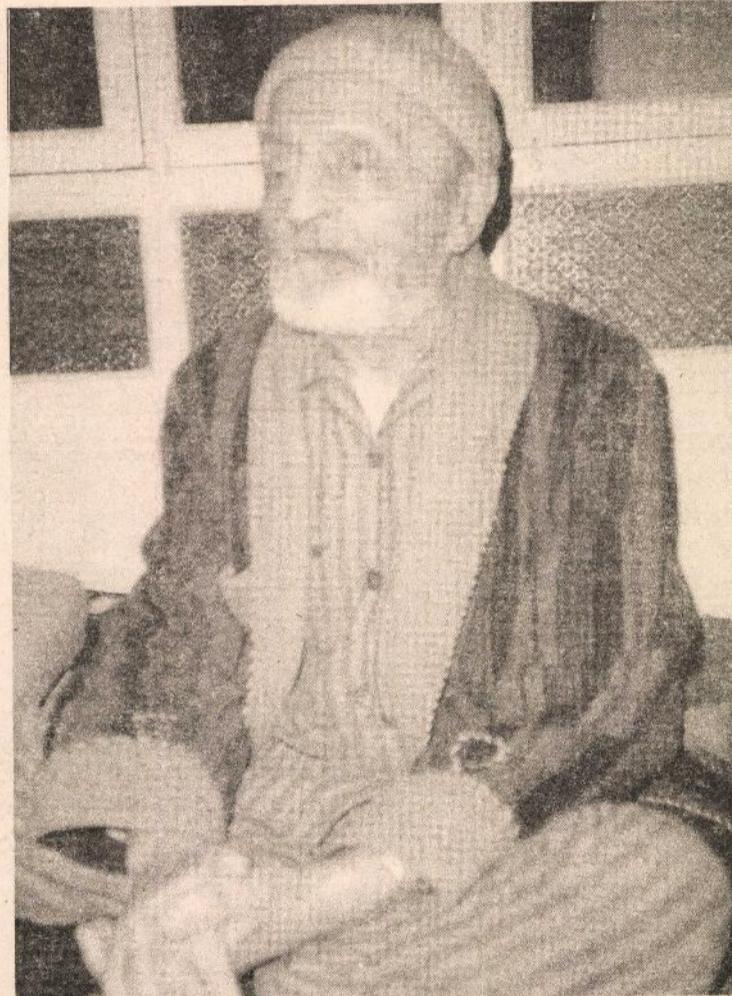
Xortê çak rabe zû, me divê dilşadî,

Serxwebûn, aşû, serbestî, aza-dî, Van tiştan her divê pirr xebat, west û xwîn,

Berî me sed hezar, sed hezar têda çûn

Koledar bûne har, wan divê ceng û şerr

Osman Sebri hîna sax û zînde ye. Dilê Osman Sebri, hîna jî, ji bo rizgariya gelê Kurd lê dide.

'Qeydan Kevn Kir Min Ji Hesreta Te'

Ahmed Arif

QEYDAN KEVN KIR
MIN JI HESRETA TE

"Hasretinden Prangalar Eskittim" qedere 30 carî çap bûye. Li Tirkîyê û li welatê me em karin bêjin hema he-ma herkes ev pirtuka Ahmed arif xwendiyê û jê hezkiriye.

Ahmed Arif Kurd e, ji Diyarbekrê ye. Lî wî jî wek gelek nivîskar û hozanvanê Kurda helbestan xwe bi zi-

manê tirkî nivîsiye. Felat Dilges, pirtuka Ahmed Arif zivirandiye zimanê kurdi û pirtûk bi navê "Qeydan Kevn Kir Min Ji Hesreta Te" çap kir. Bi zimanê kurdi çiqas pirtuk der-kevin baş e. Divê nivîskar û hozanvanê me êdî nivîsandin û helbestan xwe bi kurdi binivîsinin û çap bikin. Pirtuka Ahmed arif, ji ber ku bi zimanê kurdi ne hatiye nivîsandin ta-ma zimanê tirkî dide. Ji xwe helbest bi kîjan zimanî hatibin nivîsandin bi wî zimanî xweşin. Anku (yanî) ver-gerandina helbestan pir û pir zor e.

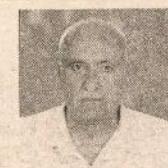
Ji aliye rastnivîsê (îmla) de gelek çewti, şaşî di pirtûkê de hene (Qeydan Kevn Kir Min Ji Hesreta Te, Ahmed Arif, werger: Felat Dilges, Weşanxana Koral, 116 rûpel, Sibat 1992).

Mihemed Seid Alpaslan hozanvanek nuh e. "Helbestan Welatê Bindest" pirtûka wî ya pêşin e. Alpaslan li Diyarbekrê dijî û birêvebirê (îdarekerê) Tiyatroya Gelê Diyarbekirî ye. Di pirtukê de bîst helbestan welatparêzî û neteweyî hene. Pirtûk bi kurdi û bi tirkî ye. Yanî rûpelek bi kurdi ye rûpelek jî bi tirkî ye.

Helbestan hozanvanê me Mihemed Seid Alpaslan li ser welatê me ne. Li ser şervanên welêt e, li ser çem û çiyayênen welêt in. Li ser girtîxana Diyarbekrê ye, li ser Newroza Kurda ye. Bi kurtî ji her alive, rewşa gelê Kurd bi zimanekî xwirt û dew-le-mend, bi awayeki şoreşer û ger-denazad dide nasîn û pêşkeş xwen-devanan dike. Em di weê dîtimi de ne ku helbest ji di warê têkoşîna aza-

AZADÎ

Abdurahman Durre

Rihê dirêj û hişê kurt

Dibêjin ku: Mirovîkî rîdan (rih), rojekê di belgekî salnameyê (Teqwîm) de wiha nivîsiye "Kesê ku rîdana wî dirêj be hişê wî (eqlê wî) kurt e." Lî dinhîre, difikire, tiştek nakeve serê wî û belge salnameyê ji destê xwe davêje û dibêje: Yekî ji xwe re vire-kî kiriye, eva rihê min jî dirêj û hişê min jî ne kurt e. Belê dîsa jî difikire, dibêje gelo dibe jî wisa be, yan dibe ku min rind fam neki-riye, yan jî rind nexwendiye. Kûzê xwarê dibe û belge salnameyê ji erdê hildide û ji nuhve dixwîne, lê dîsa jî bawer nake belê, dê bivê-nevê di tiyê de (şubhe) dimîne, dibêje belkî rast û rind ew e ku ez rihê xwe hinde kurt bikim ku ev gotin neyê ser min, gerçi ne rast e jî lê bila be.

Li meqesê digere, nabîne. Dibêje ya qenc ew e ku ez rihê xwe qevd bikim, ci ji destê min dirêj ma, ez bişewitînim. Bi rihê xwe digire û hestê (çaqmaq) xwe vêdixe û dide binê rihê xwe. Destê wî dişewite, rihê xwe berdide, alav pêdikeye û hemî rihê wî dikizire, av bi ser de dike û diçe ber neynikê (eynik). Li xwe mêze dike û difikire, belge salnameyê ji nuhv e dike destê xwe, dixwîyê "Rihê kî dirêj be hişê wî kurt e". Dibêje, belê, belê wi-haye bi serê şêxkim wiha ye. Çend caran wilo dibêje û derdikeye derve û diçe. Di rî de yek rastî wî tê dibê; Lo filankes, ci li te bûye, ka rihê te. Dibê qet nepirse, men rihê xwe kizirand. Yê din pê dike-ne û jê re dibêje, hevalo, te pir qenc kir, ger te nekiziranda, minê jî jê hevsarê kerê xwe çêkira. Mirovî me dîsa dikene û dibêje; xwedê kir min şewitand, heger te hefsarê kerê xwe jê çêkira, wê kerê te jî wekî min bêhişbûna. Yê din dîsa dikene, dibêje tu încar çîma dikenî, bersîva wî dide dibêje; kuro, min bawer nedikir ku tu wiha bi his bî, xwiya dike ku te piştî rihê xwe kizirandîye tu bi his bûyi, ku te wiha gotinekbiaqîlî got, wisa kifše ku sûc hemu ê rihe ne ê te ye. Dibê na bi serê te, sûc ê min e, ne ê rihê reben e, ga-va ku rihê min tunebû jî ez wilo bê his bûm. Hege rîbî his nebûma, ez ne diketim terîqa şêx û min bîst salan jê re koletî ne dikir. Hevalê wî dibêje; min încâ rind bawer kir ku tu bi rastî jî bi aqil bûyi. Lewra ku mirov bi his û zana be, ji tu kesî re koletiyê nake, ji ber ku ji koletiyê pîstir û kêmîtir tu tiş di dînyayê de tune ye. Bavê minê rehmetî, hertim digot lawo, ji koletî û bindestiyê pîstir, qirêjtir û bêşereftir û ji serbestî û azadiyê xweşteir tu tiş tu-ne, bila mirov azad be, bile jîna mirov rojek be. Mirovî azad bi qedr û qîmet in, mirov ne azad jî be nerx û rûmet in. Berî her tişti divê ku egl û hişê mirov azad be, di bin tesîr û bandora tu tişti de nemabe, divê ku însan bifikire û rastî û nerastiyê, dost û dijiminan ji hev nas bike, bi lêp û hîlan nexape, şareza û zana be, ku li nav serfiraza be.

Azadî, serfirazî, Durrê giranbuhane
Lê pir şehîd û xazî, can û dilê xwe dane.

DU PIRTÜKÊN HELBESTAN

Hüseyin Deniz

'Helbestan Welatê Bindest'

Mihemed Seid Alpaslan

HELBESTAN
WELATÊ
BINDEST

diyê de cihe ki giring digre. Helbestan Alpaslan bixwî-nin, ez bawer dikim hûn jî wê ji van helbestan hez bikin. Di vê pirtukê de jî gel-ek şâşî hene. Ne di vê pirtukê tenê de, em karin bêjin ku di hemû pirtukê kurdi de pir çewti hene. Him ji aliye çapê, him jî ji aliye rîzkirin û rastkîrinê ve pirtukê ku bi zimanê kurdi derdikeyin nebaş derdikeyin (Helbestan Welatê Bindest, Mihemed Seid Alpaslan, Weşanîn Pelê Sor, Si-bat 1992, 79 rûpel).

Li welatê me, xasma ji li gundan gelek lîstikên zarokan hene. Ji ber ku dinya pêşve diçe û gelek tiştên nuh derketine û derdikevin ew lîstikên xweşik nema têñ lîstin. Gelek lîstik ji ji bîra bûne û windayi mane.

Lîstikên zarokan ji beşek ji çanda (kultura) Kurda'ye. İro çiqas ev-lîstik neyên lîstin ji em dixwazin neyên ji bir kirin, winda nebin. Lîstikên zarokêñ me ji bila di nava çanda gelê me de cihê xwe bistîñin.

Lîstikên zarokan gelek in. Wek: Çavgirtink (veşartok), çirê, mîrhe-raş, çopelik, kab, xar û pere, xar û kab, xar û

li te, kerkê dûdirêj, kortê, gog-şepî, darkê mewîjê, xezalê, sobe û

Şîretêñ Ehmedê Xanî ji bo Zarokêñ Kurdan

Ehmedê Xanî

● Gava hûn dersêñ xwe baş dizanin, dilê mamosseyen xwe xweş dikan. Hûn dîbinîñ ku hûn ji geş dîbin, ji bin barekî giran rizgar dîbin, sivik dîbin. Ev hergav wisa ye

xwe bikin, pişt re hûn hîn hezkirina diya me gişan welatê me bibin. È didyan; bixebeitin; iro ji bo hînbûnê, ji bo zanîne bixebeitin; da ku halê dînyayê bizanibin, bi pêş ve herin, bibin mirov, bibin hêja, bibin serdest!

Gava hûn dersêñ xwe baş dizanin, dilê mamosseyen xwe xweş dikan. Hûn dîbinîñ ku hûn ji geş dîbin, ji bin barekî giran rizgar dîbin, sivik dîbin. Ev hergav wisa ye. Bixebeitin da ku wijdana we hergav ji we razî be! Ü gava wijdana însen rehet be û dilê wî bi kîf be, ew insan tucaran ne bedbext e.

Zaroyen min ên delal! niha ji bo xatirêñ min têr bixwin! Vexwin! Ü bikezin! Ez bi we bextiyar im, ez dixwazim hûn ji bi min dilxweş bin, da ku Welat ji bi hezkirina me ya hev û du hergav şâ be! M. Rênas

Kî hez ji we dike hez ji wî bikin: iro hez ji mirovên xwe bikin; hez ji diya xwe, hez ji bayê xwe bikin, hez ji hevalê

zarokan tê lîstin. Bi navkêşanê zarokek dibe pîrik. (Bi Tirkî: Ebe) Zarok berê xwe vekirî bi cend zarokan

Lîstikêñ zarokan

qumçok, lakûleb, hef tok, nikulkê, tepa min

gelo lîstikêñ zarokan çawa ten lîstin vane çendlîstik.

MÎRHERAS

Ev lîstik bi deh zarokan tê lîstin. Zarok dîbin du bendê pênc pênc. Kevirek mezin tê danîñ. Bendek zarokan bi destpêka lîstikê baz dide. Ji benda din ji zarokek li cem kevir dimîne, 4 zarokêñ din ji benda zarokêñ ku bazdane di qewirîñin. Ku destêñ wan li zarokêñ benda din keve îca ewê bêñ cem kevir bisekiñin. Lî ku ji benda zarokêñ bazdidin yek zarokek bê lingê xwe li kevirê mezin xe û zarokê ber kevir nikaribe destê xwe li wî xe, hevalê xwe ji xelas dike. Ji bo ku destê benda li ber kevir li zarokêñ benda ku bazdidin nekeve lîstik dom dike. Gava ku destê wan li zarokek bazdayî keve îca ew bend dikeve dewsa benda din.

VEŞARTOK

Ev lîstik bi neh-deh

dide dîwarekî û çavê xwe digre û dest bi hej-martinê dike. Heta ku kîmanî zarokêñ din xwe veşerin dihejmêre. Zarokêñ din ji xwe ve-dişerin. Paşê zarokê pîrik çavê xwe vedike û li hevalê xwe digere. Zarokê pîrik kî bibîne ji wî re dibêje "mi te dît" û vedigere destê xwe li dîwêr dixe. Eger zarokê ku hatiye dîtin bêri zarokê pîrik bê destê xwe li dîwêr xwe, xwe xelas dike. Ku pîrik were destê xwe li dîwêr xe, zarokê hatiye dîtin dibe pîrik. Lîstik

tê lîstin. Bi navkêşan yan ji bi curekî lawikek dibe pîrik. Zarokêñ din direvin. Pîrik dide dû zarokan. Destê xwe li kîjan zarokî xe ew dibe pîrik. Zarok bazdidin û pîrik wana diqewirîne. Lîstik wisa dom dike, heta ku zarok bi betilin lîstika xwe dilîzin.

ÇAVGIRTINK

Çavê zaroka pîrik bi paçikekî baş tê girêdan. 5-6 zarokêñ din li dora wî diçin û têñ û tepan lê dixin. Zarokê çavgirtî destê xwe dipelîne ku yekî ji wan zarokan bigre. Heta ku zarokekî bigre pîrik dimîne. Kîjan zarok bê girtin ew dibe pîrik.

Xar û pere, xar û qumçok ji lîstikêñ zarokan û mezinan in.

Li meydanek rast û fireh perê hesin yan ji qumçok (zarok pirani li ser qumçokan dilîzin) têñ çekandin. Çend heval bi xarê kevir yan ji bi xarê dîndoqî dest bi

lîstikê dikan. Zarok û mezin qumçokan ji hev dîbin.

Hüseyin Deniz

Hizb-î qontra bela xwe dît

Destpêk rûpel 1

dîsa jî ev êrîş ne sekînû û domkirin.

Ji bo rawestandina van êrîşan vêca ev demek e gerilayêن PKK ê êrîşan dibin ser kesen ku xwe dîndar didin naskirin û bi hevkariya qontragerilla mirovên niştimanperwer dikujin.

Nemaze, li Nisêbînê ji destpêka meha Adarê heta niha ji hêla PKK ê ve pênc, şes endamên hîzb-î qontra tê kuştin û deh pazdeh heb jî tê revandin.

Berf deh rojan ji navenda Nisêbînê du xortênu ku wek endamên qontr-gerillan dihatin naskirin, Mehmet Lazim Akan (18) û Halil Avci (17) ji aliye PKK'ê ve hatin revandin û dora rojê li ser rayên trêne cesetên wan hatin dîtin. Suç û itirafênu ku kiribûn, li ser kaxizekî bi laşen wan ve hatibû danîn.

Li Nisêbînê, tukes ne çû

ser xweşiya van herdu kesan Milîtanê PKK'ê mudaxela qontrayan kirin

Li Nisêbînê, li taxa Kişla'yê 6'ê Adarê, danê êvarê dema ku qontr-gerillayen êrîşê ser Şerif Akinci kirin, milîtanê PKK'ê jî nezîkî cihê bûyêre bûn û di cih de muda xeleyî vê êrîşê kirin û pozberiyek çebû. Di vê pozberiyê de du heb, elemanê hîzb-î qontra (Haci Yusuf Yilmaz û Şehabeddin Bodur) birîndar bûn. Her dû jî birin nexwesxana Dewletê, li gora nûçeyen gihane me, yek ji wan miriye lê navê wî tê vêşartin.

Mirovê ku qontrayan êrîşê ser kirin, Şerif Akinci jî ji mil û lingên xwe hate birîndar ki-rin lê rewşa siheta wî baş e.

Dîsa eynî di vê rojê de Şükrü Demir, ku wek elemanê hîzb-î qontra tê nas kirin, li ber derê mala xwe ji aliye milîtanê PKK'ê ve hate kuştin.

Cenazê Şükrü Demir, ji hêla 50-60 mirovan ve hate rakirin.

Birê Şükrü Demir Tahir Demir, ji çend kesen ku ji bo serxweşiya Şükrü Demir ji Batmanê hatibûn re wiha gotiye: "Herin malen xwe, em naxwazin hûn werin serxweşiya me".

Kurê Zahir Demir, Celal Demir jî, ji vê gruba Batmanê re bi qîrîn wiha gotiye: "Em we naxwazin, bijî Serok Apo, bijî PKK, ji destê min were ezê jî kesen ku di bin maskeya din de kirinan dîkin biku-jim".

Êrîşen milîtanê PKK'ê li hemberê hîzb-î qontrayan domdikin.

Cinara azadî û Kurdbûnê Mele Evdirehman

Destpêk rûpel 1

Wefata Mele Evdirehman wê giş gelê Kurd li her aliye welat xemgîn bike û bide fikrandin.

Mele Evdirehman li herêma Hezro, li gundê Tîmokê li dora salên 1889-1890 û hatiye dînyayê.

Demekê li navça Hezro û Farqînê melatî kirîye. Di salên 1970 û 1980 yî de çend caran hatiye girtin û bûye he-def ji êrîşen zaliman re.

Salên 1985, 1986 û 1990 di jîyana Mele Evdirehman de çend salên berçav û xwiya ne. Sala 1985 an bi gerilayen welêt re nasîna wî çedîbe, pişti salekê derbasî Başûr û Rojhîlatê Welêt dibe. Li wir kêmahî û qelsiyen hereketen siyâsî ji nêzîk ve dinase, û di-be şahidî giş kurmîtiyên he-ne. Sala 1990 û derbasî Başûrê Rojavayê welat dibe û ji wir jî xwe dîghîne Akademîya Mahsûm Korkmaz û serokayetiya şoreshê. Heta wefata xwe li wir dimîne, mîna xortekî dixebite, dibe alîkar û bi dilxweşîyeke mezin pêşketin û guhertinê li welat dibin taqîb dike.

Tîşten em mirovîn Kurd, xort û keçen me û rewşen-bîrîn welat em ji Mele Evdirehman fêr bibin, em bigrin û biparêzin, zehf in.

Berf hertişî ew Cinareke azadiyê, Kurdbûn û Kurdayîtiyê bû. Ew neviyê Ehmedê Xanî, Melayê Cizîrî û Feqîyê Teyran bû.

Mele Evdirehman li dora sed salî emir kir, belê bi dil û mîjîyê xwe xort bû û xortanîya xwe heta roja wefata xwe parast û mîna berxwedanvan û şervanekî welatparêz serê xwe danî.

Rehma xwedê lê be, canê wî pak û pîroz be. Bila xelkê me sax be.

Gel her roj li dijî qontr-gerilla dimeşe û qetşaman protesto dike.

Bi zordestiyê kes nayê rê

Destpêk rûpel 1

mena Neteweyî ya Ewlekâri de ye.

Demirel dibêje: "Rêveberiya Taybetî çare nîne û tiştekî qenc jî nîne, lê em ranakin". Înönü jî dibêje "ev tişteke derveyî demoqrasiyê ye û çare jî nîne, lê bila bimîne".

Parlamenterên HEP ê yên ku di nav SHP ê de ne û parlamenterên demokrat yên din ji bo rakirina Rêveberiya Taybetî tewreke rast û vekiri hil-digrin. 49 parlamenterên demokrat ji bo rakirina Rêveberiya Taybetî ya Awarte daxwiyaniek jî belav kîrin.

Ji vir çend roj berê hikûmet grubek je mebûşen xwe şande Welêt da ku hînbin di vê derbarê de rewş û daxwazên gel ci ne. Dûre jî ji wezîran qeflek hatin Welêt û zivirîn. Gelê Kurd wan tevan protesto dike û dibêje "ma hûn nîzanin ku em li dijî vê sazumanê ne; eve dozde sale ku em di bin tadayî û zilma rêveberiya Taybetî de ne, ma ne bes e?"

Hinek parlamenterên Tirk û niviskarê rojnameyên Tirk dibêjin ku Rêveberiya Taybetî ya Awarte bila li hinek herêman rabe; em lê binêrîn ger rewş baş be, bila bi timî rabe.

Gelek avahiyen demokratik bi daxwiyanikeke çapemenî li dijî dirêjkirina Rêveberiya Taybetî ya Awarte derketin û cihe xwe kifş kîrin.

Li ser dirêjkirin an jî ji-holêrakirina rêveberiya Taybetî parlamenter ci dibêjin?

Mahmut Alnâk (SHP): "Ev zagon (qanun) li dijî demokrasiyê ye û gel ji hev cûda dike; ev li ser pişta gelê Tirk û Kurd weke şahmaranek e. Ev zagon riya demokrasiyê digre."

Şevket Kazan (RP): "Em li hemberî vê zagonê ne. Em û li dijî dirêjkirina vê zagonê derkevin."

Güneş Müftüoglu (DYP): "Li gor şertên fro divê çar

mehê dî dirêj bibe."

Salman Kaya (SHP): "Li rojavayê Tirkîyê ci idare heye divê li rojhîlat jî ew hebe."

Hikûmet pêşin li Welêt pîrozkirina Newrozê qedexe kir. Belam lê nihêri ku gel wê dîsa jî pîroz bike. Bêçare ma û destûr da ji bo pîrozkirina Newrozê.

Belê têkoşîna gelê Kurd xweş derxiste holê ku Rêveberiya Taybetî ya Awarte ne çare ye ji bo dewleta Tirk.

Di 17 ê Adarê de wê perda rûyê hikûmetê û parlementoyê jî careke din xweştir ve-be û herkes bibîne.

Bombebaran dom dike

Destpêk rûpel 1

PKK ê û bi sedan gerilayen PKK ê hatin kuştin. Li gor daxwiyanîya ERNK ê (Eniya rizgariya Netewa Kurdistan) yek gerila jî nehatiye kuştin û pozê tu gerilayî jî xwin ne bûye. Balafiren dewleta Tirk, konê vip û vale bombe kîrin.

Dewleta Tirk her carek ku bombe direşîne, dûre dibêje ku min bi sedan, bi hezeran gerilayen PKK ê kuştı Gerilayen PKK ê jî hema di pey bombebaranen balafiran de êrîşen gelek mezin dibin ser qereqol û avahiyen dewletê yên fermî. Gelo ev çawa dike? Bombe baranen Tirk, di yek demê de him diküje û him ji zêde dike. Wisa dérew dîkin ku êdî kes ji wan bawer nakin. Gerila jî, her diçe xurt dibe û baweriya gel zêdetir pêtê.

Dewleta Tirk iddia dike ku di vê bombebaranen de tukesî sivil mehatiye kuştin. Lî Komîsyona penaberên Koma Netewan, li Cenevrê diyar dike, ku pênc gund ji bomban xirab bûne. Ev Komîsyona ji cihê bombekirî û di gundekî de 10 kesen kuştı dibînin. Di nav wan kuştian de du jîn û sê zarok hene.

"Armanca bombebaran..."

Destpêk rûpel 1

Sekreterê PKK ê yê giştî Abdullah Öcalan di derheqê hikûmeta DYP-SHP ê de ji dîtin û nêrînên xwe wiha dibêje: "Demirel û Înönü berf hilbijartînê ji bo demoqrasiyê gelek tiş gotin û soz dane gel ku di hikûmeta xwe de pêk bînîn. Hikûmeta Demirel-Înönü tadayî û zordariyê li ser gelê me hîn zêdetir kîrin. Rêveberiya Taybetî ya awarte wê ji bo çar mehê dî dirêj bi-

kin. Ji lewre Encûmena Ewlekarî ya dewletê wiha dixwaze.

Tîşten li ber çav rastiyek derdixe holê, Hikûmeta Demirel-Înönü tu tiştek nikare bike û ci çare nîne.

Divê gel, ji xwe re çareyekî derxe holê; ev jî iqtidara gel bi xwe ye. Partiya DYP û SHP ê her du jî dimihin û alîkarên xwe bi lez hunda dîkin. Divê gel iqtidarê ji nav xwe derxe."

ROJEVA WELET

Destpêk rûpel 1

Gelê Kurd ji dewletê ji zîlm û zordariyê pêve çu tiş nedîtiye. Salên dawî li zîlm û zordariya salan çend zordariyên din zêde bûne. Wek Rêveberiya Taybetî (Olaganüstü Hal), Artêşa Taybetî (Özel Ordu), Tîmân Taybetî (Özel Tim), kontr-gerila.

Dewlet, ji bo gelên Kurd û Tirk bûye bar. Bi Taybetî ji bo Kurdan bare jî û belaye jî. Dewlet bûye sebeba qedexekirina xeberdan û nivîsandina bi kurdî, çanda neteweyî (kultura millî), asimîlekirin û mîjîxerakirinê.

Ji rojîn avakirina Komara Tirkîyê (cumhuriyet) û vir de dewletê li dijî Kurdan giş metodên koteke û zordariyê ceribandine. Her gava berxwedan û rabûnek e Kurdan şikenandiye, ji wan weye ku mesela Kurdan qediyaye. Belê emrê zordestiyê ne dirêje.

Dewlet bi zîlm û zordariya heta niha sermeketiye û ji niha û pêde jî dê nikaribe bi serkeve. Di bingeha siyaseta dewletê de "perçiqandin" heye, "tebdîl-tenkîl" û koçbarkirina heye. Li welatê me heta niha bi darê koteke maye, ev dar iro şikestiye. Berxwedana gel ev dar şikenandiye. Siyaseta 70 sal di piratîkê de miriye û top avetiye. Kes vê rastiyê newêre veşere. Siyasiyên dewletê teqînîne, mane hayîf û mîna mirîşkîn tu serê wan jêke firte fîta wan e.

Ew "zana" û "alîmîn" ku ev 70 sal in ji dêvla metodên ilmî çîrokîn şovenîst amadedikirin li ku manê? Çima deng ji wan naye?

Ev 7-8 sal in har rê ceribandin. Ne Rêveberiya Taybetî (Olaganüstü Hal), ne Artêşa Taybetî (Özel Ordu), ne tîm û Kontr-gerila... fêde nekir. Iro nîzanin ci bikin. Hikûmeta DYP-SHP Rêveberiya Taybetî çewt dibîne, lê dixwaze dom bike. Çu riyan din nabînin û vê rastiyê bi xwe itîraf dikin.

Serokê HÊP ê Feridun Yazar: ‘Agir bi demokrasiyê tê vemirandin’

● Dewlet dixwaze navbera me û gelê
Tirk kûr bike. Gelê Tirk pir nêzîkî me
dibû. Lê ji ber ku dewletê bi neqencî
di nava gel de zêde seba me kir, tesîr
li ser hineka ma. Dewletê li hingama
me, baweriya gelê Tirk hejand

Armanca HEP ê ci ye?

— Karbideşen komarji 70
salî ve li ser gelê Kurd û li ser
karkerê Tirk kotekek geleç me-
zin û bê'hesêb dane meşandin.
Mafen karkeren Tirk û mafen
gelê Kurd bi tevayî îñkar kirin.
Nijadperestî (ırkçılık) zehf û kûr
dane meşandin. Li gora bîr û ba-
werî û daxwazên xwe, qanûnên
xwe bi kotekek li ser gel dane
meşandin. Li hesabê dewletê ci
hatiye heyani iro, bi koteke daye
kirin. Partiya Keda gel li dijî vê
sisteme ku ev 70 sal in li ser
Kurd û karkeren Tirk kotekek di-
ke, hate damezrandin.

HEP ji SHP ê çîma vejeti- ya?

— Wexta ku li Ewrûpayê,
komcivîna Kurdan çêbû, 7 me-
bûs ji ji SHP ê çûne vê komci-
vînê. Ji ber vê yekê, serokê SHP
ê, her 7 mebûs ji partiya xwe
avêtin. Edî siyaseta dewletê di
nava SHP ê de rind hate xwiya
kirin. Ku di nava SHP ê de cihê
me nema, pêwîst bû ku partiyek
çêbibe. ji bo bersîva karkeren
Tirk û gelê Kurd Partiya Keda
Gel me damezrandin.

Avakirina HEP ê hew ji bo gelê Kurd tenê hate damez- randin?

— HEP wexta ku hate avaki-
rin, ji bo gelê Kurd bi tenê der-
neket holê. HEP li ser axa Tirkî-
ye çiqas mirov û gel hebin, ji bo
teva hatiye damezrandin. Bila
rind were zanîn, HEP ne nijad-
perest e. HEP ji bo gelê ku li ser
axa Tirkîye dijîn, partiya teva-
ye. Di hundîre HEP ê de cihê
her mirov bi rûmet heye.

Dewleta TC weke ci mihre- qa xiste navbera we û gelê Tirk?

— Bi rasî dewlet dixwaze
navbera me û gelê Tirk kûr bi-
ke. Gelê Tirk pir nêzîkî me
dibûn. Lê ji ber ku dewletê bi
neqencî di nava gel de zêde se-
ba me kir, tesîr li ser hineka ma.
Dewletê li hingama me, baweri-
ya gelê Tirk hejand. Ji gelê Tirk
re got "HEP partiya Kurda ye".
xwest ku gelê Tirk ji me dûr bi-
xîne. Lê ez bawerim ku ev siya-
seta dewletê ji xwe nagre. çîma,
loma ku em tu cûdabûnê nakin
navbera xwe û gelê Tirk. Gelê
Tirk girîng e ku vê zanibe. Em
tim û tim birafti, wekhevî, mafen
mirov û aşıya dixwazin. Em
dixwazin ku çiqas gel hebin bila
dirok, wêje û çanda xwe bi ser-

● Dewlet dixwaze ku di biharê de şerekî
mezin çê bike û çavê gel bitirsine.
Dema gel tirsand û xapand wê gel li
hemberê şoreşvanan rake û bike
hevalbendê xwe. Ji bo vê yekê girîng
e ku gel pir şîyar be û çarçav be

fırazî bimeşînin û bi pêşda bi-
bin. Em dixwazin ku gelê Tirk,
Gelê Kurd û her mirovê ku li
ser axa Tirkîye dijî, weke hev bi
birafti bijîn. Yek ji ê din zêdetir
ne xwedî maf be. Bi kîmasî em
wekhevîya gelê Tirk, Kurd û
hemû mirovan dixwazin.

Dewleta Tirk di şiroveki-
rinê xwe de tu cûdabûnê di
navbera HEP ê û PKK ê de
nabîne. Karbideşen dewletê
dibîn HEP lingê PKK, ê heş-
kere ye. Hûn ji bo vê yekê
dibêjin?

— Dewlet di hêlekê de li
hemberî çavê gelê Tirk, dixwa-
ze me bixîne. Di hêla din de, şî-
rovekirinek wisa bê bingeh di-
kin, xwestina wan ev e ku de-
riyê HEP ê bigrin.

Bi rasî ji HEP li gora
qanûnên dewletê hatiye damez-
randin.

PKK dibê dewlet riya de-
mokrasiyê ji ber me girtiye. Ji
ber vê yekê me dest bi şerî çek-
darî kiriye. Belê iro PKK ji na-
va gelê Kurd derketiye, HEP ji.
Lê iro reça wan ne wek heve. Ji
ber ku herdû partîyan, ji nava
gelê Kurd derketine û doza gelê
Kurd safî bikin, herdû di nava
gelê Kurd de tevlî hev dibin. Ji
ber ku koka herdû partî ji nava
gelê Kurd hatiye avakirin ji hev
nayîn cûdakirin. Lê bi rasî ji
hev cûdane. Ji ber vê yekê dew-
let herdû partiya neyar dibîne.
Di vir de tê xwiyakirin ku dew-
let gelê Kurd ji xwe re neyar
dibîne. Armanca HEP ê dixwa-
ze ku neyarbûna gelê Tirk û
Kurd rake, bi birafti û wekhevî
yekîtiya gelan ava bike û pêk
bîne.

Mîhraqa di navbera dewlet û hikûmatê de hûn çawa dibî- ne?

— Dewlet û hikûmet ji hev
cûda ne, iro siyaseta hikûmatê
tesîrî li dewletê nake. Hiku-
maten ku bi artesê nikarîbin, de-
mokrasiyê nikarin ava bikin û ji
demokrasiyê nikarin biaxîvin.

Ji bo hilbijartîne HEP ê ci- ma yekîti bi SHP re çêkir?

— Dewletê ne hişt ku HEP
têkeve hilbijartîne, HEP ê
mecbûrî yekîti bi SHP re çêkir.
En ku vê tifâqî naparêzin ji he-
ne. Lê em bi xwe vê tifâqî rast
dibînin, bêî vê tu riyan din ji mc-
re tunebûn, em dibêjin me tişte-
kî rind kiriye.

Mebûsên ji HEP ê ku iro di

nava SHP de cih standine, ji
bo ku vegerin HEP ê nêrinê
we ci ne?

— Mebûsên Kurd ku iro di
nava SHP de ne, tê xwiyakirin
ku tu pirsgirê gelê xwe nikarin
çareserbikin û birînê gelê xwe
nikarin derman bikin. Ez tex-
mîn dikim ku di wextek nêzik
de wê ji nava SHP ê vejetin û
vegerin partiya xwe HEP ê.

Siyaseta HEP ê bi kurtî hûn dikarin bînîn ziman?

— Belê, HEP piştî komci-
vînê xwe rind nuh kiriye, zendê
xwe verimlandiye, ji bo biratiya
gelan û aşıya bi şev û roj xe-
batê li herder dike. Iro HEP li
ser siyaset û bûyerên (hedîsîn)
mezin disekine. Vê biharê dew-
let û PKK ji şerekê pir dijwar re
xwe amade dikin. HEP naxwa-
ze ku ev şerê hanê çêbibe. HEP
dixwaze ku bi aştî ev doza Kur-
dan were safikirin. HEP naxwa-
ze ku ji herdû hêla ber biteqin û
xwîna mirovan birije. Em nax-
wazin, ne ji gelê Tirk, ne ji ji
gelê Kurd tiliya mirovê xwîn
bibe. Em dixwazin Tirk û Kurd
bi birafti bijîn, ji bo ku ev şer ne-
be HEP bi şev û roj xebatê dike.

Ku dewlet riya demokra- siyê ji PKK ê re veke hûn dibêjin wê ev şer bisekine?

— Heke riya demokrasî ve-
be, PKK ji têkeve nava vê de-
mokrasiyê ev şerê iro wê were
sekinandin û di biharê de şerekî
dijwartir çenabe, xwîn narije û
mirov namirin. Ji bo ku şer
çenebe xebatek mezin pêwîst e,
ev xebata barê giran li ser milê
gelê Tirk û Kurd û mirovên
Ewrûpayê tevî dikeve. Ev pir-
sgirêk (mesele) ne ya Kurdan
tenê ye, ev pirsgirêk ne ya Tirk
tenê ye ev pirsgirêk ya nete-
weyîn hevgirtî teva ye. Girîng e
ku tev mirovên bi rûmet li ser
bisekinin û çav girtî nemînîn.

— Ji bo ku ev şer bisekine û
aşıya herdû gela were avaki-
rin dewlet li vê siyasetê çawa
dinêre?

— Ev siyaset ku em li pêş di-
xin, aştî, birafti û wek hevîya
herdû gelan ku em dixwazin,
dewlet ji vê aşıya pir dûr e û
nêzîk nabe. Dewlet dibê "ev ne
şerî şoreşvana ye, ev rexistîne
zorbaşî (terör) ye" dewlet dibê
"ezê şerî wan biperçiqînim û
wan qir bikim" dewlet xwe
nêzîk aşıya û ser masê nake.

Di demek kurt de kontra
gelek mirovên welatparêz
kuştin wê dawîya vê here ku?

— Dewlet heşkere van kont-
ra vedişere, kontra hêzek tar-
ye. Dewlet bi kontra mirovên
welatparêz bi piranî ji Kurdan û
libo libo ji welatparêzen Tirkan
ji dikuje. Ev kontra ewê çawa ji
holê bide rakirin, yek ji girîng e
ku dewlet derbasî demoqrasî bi-
be.. Kontra li hêzek veşarti ye
dewlet girîng e ku van hêzen
veşartî ji welat bikşîne an na ku
wisa bi vî rengî dom bike wê
zehf nexwes û xirab bibe. Yekî-
tiya gelê Tirk û Kurd pêwîst e.
Dewlet dixwaze ku di biharê de
şerekî mezin çê bike û çavê gel
bitirsine. Dema gel tirsand û xa-
pand wê gel li hemberê şoreşvan-
nan rake û bike hevalbendê
xwe. Ji bo vê yekê girîng e ku
gel pir şîyar be û çarçav be. Di
dirok. TC de Kurdan pir caran
serî hildane, dewletê bi kotekek
bi fen û fûtan bi birakûjî gelê
Kurd winda kiriye. Lê li pey
her serhildanekî din çêbûye TC
bila zanibe ku bi kotekejî nema
kare van serhildanen Kurdan bi-
sekîne em dixwazin TC dest
bavêje aşıyî û bi demokrasiyê
vî agirî vemirîne.

Dibe ku karbideşîya kotekekî
were serî, yanê arteş dest dey-
ne ser hikûmet?

— Karbideşîya bi kotekekî
çêbibe ji tu guhartin çenabe, wê

rivîna agir tujitir û bilindir bi-
be...

Dewlet di hêlekê de şer dike
di hêla din de dixwaze ku ne-
yartiya gelên Tirk û Kurd çê bi-
ke. Ku wisa bibe wê zehf xwîn
were rijandin. Ji bo van listikên
dewletê girîng e ku gelên Tirk û
Kurd pir şîyar bin.

Hûn doza gelê Kurd çawa dibînîn?

— Doza gelê Kurd ji avêtina
şîare kî , ji meşekî derketiye.
Doza gelê Kurd loma ku zehf li
pêş ketiye. Ez wisa dibêjim,
avêtina şîrekî ez dibêm li paş
maye iro. Iro barekî din , barekî
giran li ser milê qîz û xorîn
gelê Kurd e. Xort û qîzîn Kurd
girîng e ku doza xwe bi gelê
Tirk ji bidin qebûlkirin.
Korbûna ku gelê Tirk bi nav de
çûye gelê Kurd divê ku riya
wan ronahî bike.

Qedexekirina ku ji ser wê- je, çand û hunera Kurdan ha- te rakirin sedemê wê ci ye?

— Çand, wêje û hunera gelê
Kurd bi têkoşîna gelê Kurd ha-
tine serbestkirin.

Ji bonî rojnameya Welat hûn ci dibêjin , ci xwestinê we hene?

— Ez rojnameya Welat pî-
roz dikim. Ez hêvîdarim ku ji
gelê xwe re xizmeteke bi rûmetî
bike. Ji bo alîkariya rojnameya
Welat ez amade me.

Heppeyvin: S. Arjen